

Kadın Danışma Merkezleri Ağı ve
Kadına Yönelik Şiddet Veri Tabanı
Oluşturma Projesi

KADIN DAYANIŞMA VAKFI

Kadına Yönelik
Şiddet Veri Tabanı Raporu
01 Mart - 22 Temmuz 2007

Adana Kadın Danışma ve Sığınmaevî Koruma Derneği (Akdam)
Antalya Kadın Dayanışma Derneği
Bağımsız Kadın Derneği (Mersin)
Çanakkale Kadın El Emegini Değerlendirme Derneği Kadın Danışma Merkezi (Elder)
Kadın Dayanışma Vakfı
Kadınlarla Dayanışma Vakfı (Kadav) (Izmit)
Şahmaran Da(ya)nışma ve Araştırma Merkezi (İstanbul)
Van Kadın Derneği (Yakad)
Yaşamevi Kadın Dayanışma Derneği (Şanlıurfa)

KADIN DAYANIŞMA VAKFI

"Kadın Danışma Merkezleri Ağı ve Kadına Yönelik Şiddet Veri Tabanı Oluşturma Projesi"

Yayına hazırlayanlar : RuŐen AYZ, Figen IRA, İlkey KARA

Yayına hazırlık aşamasında destek sunanlar : Ebru HANBAY, Gülsen LKER

Kaynak gösterilmek kaydıyla yararlanılabilir. Kadın Dayanışma Vakfı'nın izni olmadan, kısmen de olsa, fotokopi, film vb, elektronik ve mekanik yöntemlerle çoğaltılamaz. Bu kitapta yer alan görüşler kişilere aittir.

"Bu yayın Avrupa Birliği'nin yardımlarıyla hazırlanmıŐtır. Yayının içeriğine ait sorumluluk bütünüyle Kadın Dayanışma Vakfı'na ait olup buradaki görüşler hiçbir biçimde Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtır olarak değerlendirilemez."

YazıŐma Adresi:

MithatpaŐa Cad. 10/11

Sıhhiye/ANKARA

Tel/faks: 0 312 430 40 05

0 312 432 07 82

E-posta : kadindv@yahoo.com.tr

www.kadindayanismavakf.org

www.siddetveritabani.org

Tasarım : Argos

Uygulama: Grafus

Baskı: Dumat

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	
1.Projenin Tanıtımı	
1.1 Projenin Ele Aldığı Sorun ve Amaç	
1.2 Hedef Grup	
2.Proje Nasıl Uygulandı?	
2.1 Hazırlık Çalışması	
2.2 Projenin Duyurusu	
2.3 Kadın Danışma Merkezleri Ağına Üye Olan Kadın Örgütleri Toplantısı	
2.4 Web Sitesinin Kurulması ve Aile içi Şiddet Veri Tabanının Oluşturulması	
3. Kadın Danışma Merkezleri Ağı ve Aile İçi Şiddet Veri Tabanı Oluşturma Projesinin Sonuçları	
3.1 Veri Girişi Yapılan Bilgilere İlişkin Sonuçlar	
3.2 Verilerin Değerlendirilmesi ve Yorumlanması	
3.2.1 Başvurulara İlişkin Genel Bilgi	
3.2.2 Başvuruculara Ait Bilgiler	
3.2.3 Şiddet Türleri	
3.2.4 Şiddet Uygulayan Bireye İlişkin Bilgiler	
3.2.5 Başvurucuların Danışma Merkezlerine Nasıl Ulaştıklarına Dair Bilgiler	
3.3 Kadın Danışma Merkezleri Başvuru Bilgi Formu	
4 Sonuç	
5 Kadın Danışma Merkezleri Ağını Oluşturan Kadın Örgütleri	
6 Kadın Danışma Merkezleri Listesi	
7 Notlar	

ÖNSÖZ

Bu yayın, Kadın Dayanışma Vakfı'nın Türkiye'nin farklı bölgelerinde Kadın Danışma Merkezi olan kadın örgütleri ile birlikte gerçekleştirdiği Kadın Danışma Merkezleri Ağı ve Veri Tabanı Oluşturma Projesi kapsamındaki çalışmanın raporudur.

Kadın Dayanışma Vakfı kadın dayanışması yoluyla kadına yönelik her türlü şiddet özellikle aileiçi şiddetle, 1991 yılından bu yana mücadelesini sürdüren ve bu alanda

kapsamlı çalışmalar gerçekleştiren bağımsız bir kadın kuruluşudur. Kuruluşundan itibaren kadın danışma merkezi faaliyetlerini sürdüren vakıf, bu merkezlerin önemini her türlü platformda dile getirmiş ve gerek diğer kadın kuruluşları ile gerekse resmi kuruluşlarla işbirlikleri geliştirerek, aileiçi şiddetin görünürlüğünü sağlama yönünde birçok çalışma gerçekleştirmiştir.

Türkiye'de bağımsız kadın örgütlerinin ve yerel yönetimlerin danış-

ma merkezlerine yapılan başvurulara ilişkin bilgiler genellikle bu kuruluşların kendi çalışmalarında değerlendiriliyor. Kadına yönelik şiddetle mücadelede, alanında gerçekleşen bu çalışmalara katkı sunmak için kadın danışma merkezlerine yapılan başvurulara ilişkin bilginin ortaklaşacağı bir veri tabanı oluşturmayı planladık.

Böylece hem aileiçi şiddetin boyutlarının gözler önüne serilerek şiddete maruz kalmış kadınların temel ihtiyaçlarının belirlenmesinde hem de kadın danışma merkezlerinin çalışma koşullarının ortaya konulmasında önemli etkileri olacağına inandığımız Kadın Danışma Merkezleri Ağı ve Kadına Yönelik Şiddet Veri Tabanı Oluşturma Projesini başlattık.

Bu çalışmadan belediğimiz bir diğer yarar ise kadın danışma merkezleri arasında kurulacak koordinasyon ile bilgi alışverişinin ve deneyim paylaşımının sağlanması

oldu. Böylece kadına yönelik şiddetle mücadelenin bir diğer önemli aracı olan kadın sığınaklarına ilişkin oluşturulacak mekanizmanın ilk adımlarını atmış olmayı umut ediyoruz.

Bu çalışmayı, kadına yönelik şiddetle mücadeleyi büyük ölçüde kendi imkanları ve gönüllülük temelinde yürüten Adana, Antalya, Çanakkale, İstanbul, İzmir, İzmit, Mersin, Şanlıurfa ve Van'daki arkadaşlarımız ile gerçekleştirdik. Çok önemli bir deneyimi paylaştığımızı düşünüyoruz.

Diğer bölümlerde yeri geldikçe sözünü ettiğimiz sorunlarımız, sıkıntılarımız oldu, bunların büyük bir kısmını yaşayacağımızı öngörmüş olmakla birlikte başta elektronik bir ağ oluşturmanın teknik zorlukları olmak üzere beklemediğimiz sorunlar da yaşadık. Ancak bu çalışmayı yürütürken duyduğumuz heyecan bize sorunların üstesinden gelme gücünü de verdi.

Kadına yönelik şiddet veri tabanı raporu, bu süre içinde elde edilen verilerin değerlendirildiği bir rapor. Çalışmamız devam ediyor, oluşturulan bu ağa, daha çok kadın danışma merkezinin katılmasına ilişkin hedefimiz hala geçerli ve bu yöndeki çalışmalarımıza devam ediyoruz.

Kadın Dayanışma Vakfı

1. Projenin Tanıtımı

Kadın Dayanışma Vakfı, kadına yönelik şiddetle mücadelede önemli bir araç olan kadın danışma merkezleri arasında bir ağ kurmak ve bu merkezlere yapılan başvurulara ilişkin bilgiyi ortak bir veri tabanında toplamak amacıyla bir proje hazırlamıştır. Bu kapsamda hazırlanan proje sözleşme makamı Merkezi Finans ve İhale Birimi (MFİB) olan, mali kısmı Avrupa Komisyonu tarafından karşılanan ‘ Türkiye’de Sivil Toplum Güçlendirme Programı: Sivil Ağların, Kapasite Geliştirme Projelerinin ve Katılımcı Yerel Projelerin Desteklenmesi’ hibesine bu proje ile yapılan başvuru başarılı bulunarak çalışmaya başlanılmıştır.

1. Projenin Ele Aldığı Sorun ve Amaç

Kadına yönelik aile içi şiddetle mücadele alanında bağımsız kadın örgütlerinin 20 yıla varan çalışmaları son yıllarda devletin de bu alanda çalışmalara başlaması ile birlikte yeni bir aşamaya geçmiştir. Başlangıçta ve sonraki daha uzun bir süreçte bağımsız kadın örgütlerinin çalışmaları, oluşturdukları destek mekanizmalarının yanı sıra ağırlıklı olarak aile içinde kadına yönelik şiddetin görünürlüğüne sağlamak yönünde oldu. Bugün amaçlanan görünürlüğü büyük ölçüde gerçekleştiğini söyleyebiliriz. Kadına yönelik aile içi şiddetle

mücadeleye ilişkin kamusal politikaların oluşturulması ve hayata geçirilmesi yönünde adımların atılmaya başlanmış olması bunu söylememizi mümkün kılıyor.

Türkiye’de aile içi şiddet konulu ilk araştırma, Kadın Dayanışma Vakfı’nın 1994-1995 yıllarında “Kadının İnsan Hakları I: Kadınlar İçin Aile İçi Şiddet Hakkında Eğitim Programı” projesi kapsamında gerçekleştirilmiştir. Ankara’nın 5 bölgesinde 45 gecekondu mahallesinde uygulamaya konulan programda, 609 kadınla yapılan görüşme, şiddetin bütün türleri (fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik) göz önüne alındığında kadınların şiddet görme oranının yüzde 97 olduğu, görülmüş, sadece fiziksel şiddet gördüğünü belirten kadınların oranı ise yüzde 66 olarak saptanmıştır.

Sonraki yıllarda birçok benzer bölgesel araştırma yapılmışsa da, 2003 yılında yapılan ve Türkiye geneline yansıtan ilk araştırma olan Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması kapsamında, aile içi şiddet türlerinden özellikle fiziksel şiddete ilişkin tutumlarını ne kadar içselleştirdiklerinin belirlenmesi amacıyla kadınların ekonomik ve cinsel nedenlere dayalı olarak kocanın fiziksel

şiddet uygulamasını haklı bulup bulmadıklarına dair sorular sorulmuştur. Araştırma kapsamında bulunan 15-49 yaş grubunda kadınların %39’u belirtilen nedenlerden en az birini kocasının kendisini dövmesi için haklı bir neden olarak belirtmiştir.

Son olarak, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM), Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Yaygınlaştırılması Projesi kapsamında, kadına karşı aile içi şiddetin sebep ve sonuçları hakkında niteliksel ve niceliksel bir araştırma ile bu araştırma doğrultusunda bir veri tabanı oluşturmaya yönelik hazırlıkları sürdürüyor.

Daha çok, şiddete ilişkin algıları ölçen bu tür alan araştırmalarının yanı sıra kadına yönelik aile içi şiddete ilişkin veriler, gerçekleşmiş şiddet olayları üzerinden de elde edilmektedir. Kolluk güçlerinin yayınladığı istatistikler, adli süreci başlanmış aile içi şiddet olayları hakkında bilgi sağlamaktadır. Aynı şekilde gerek bağımsız kadın örgütleri gerekse yerel yönetimlere bağlı kadın danışma merkezleri ve Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK) İl Müdürlükleri de aile içi şiddete ilişkin niceliksel ve niteliksel bilginin elde edildiği önemli merkezlerdir.

Kadın danışma merkezleri, kadına yönelik şiddetle mücadelenin temeli sayılabilecek işlevleri yüklenmiş olan kuruluşlardır ve bağımsız kadın örgütlerinin yirmi yıllık mücadele tarihinde de her zaman ön sırada yer almıştır. Kadın danışma merkezleri; öncelikle şiddet mağduru kadınların başvurduğu ilk adreslerden biri olması bakımından önem taşımaktadır. Bu merkezler, kadına yönelik şiddetle mücadelenin önemli bir aracı olmalarının yanı sıra, özellikle kadına yönelik aile içi şiddetin görünür kılınması ve yoğunluğunun ortaya konulması ve dolayısıyla sığınaklara duyulan ihtiyacı açığa çıkarması açılarından da önemli bir işleve sahiptir.

Bilindiği gibi 5393 sayılı Belediye Kanunu, yerel yönetimlere kadın ve çocuklar için korumaevleri açma görevi vermiştir. Yerel yönetimlerin bu görevi yerine getirmelerinin, kadın hareketinin politik mücadelesinin yanı sıra, kendilerinin de sığınak ihtiyacını somut olarak hissetmeleri ile mümkün olacağına inanıyoruz. Bu nedenle Kadın Dayanışma Vakfı, uzun yıllardır kadına yönelik aile içi şiddet alanında sürdürdüğü çalışmalarından edindiği deneyimlerden hareketle, her yerel yönetimin öncelikli olarak en az bir kadın danışma merkezi açması için teşvik edilmesi, zorlanması

ve bu konuda kendilerine gerekli teknik desteğin verilmesini politika olarak benimsemiştir.

Bugün ülkemizde kadın örgütleri tarafından ya da kadın örgütleri ile yerel yönetimlerin işbirliğiyle açılmış 60'a yakın kadın danışma merkezi bulunmaktadır. Kadın danışma merkezleri arasındaki işbirliğinin ve bu işbirliğini mümkün kılacak bir koordinasyonun kurulmasını önemli bir gereklilik olarak görüyoruz. Kadın danışma merkezleri arasında oluşturulacak bir iletişim ağının, bu merkezlerin bilgi ve deneyimleri ile elde edilen verilerin paylaşılması ve ortaklaştırılmasını sağlayacağına inanıyoruz. Böylece kadına yönelik şiddetle mücadelede ortak stratejilerin geliştirilmesi yönünde bir adım atılacaktır.

Kadın Danışma Merkezleri Ağı ve Kadına Yönelik Şiddet Veri Tabanı Oluşturma Projesi; ortak bir veri tabanı oluşturarak kadına yönelik aile içi şiddetin daha görünür kılınmasını sağlamanın yanı sıra, kadına yönelik aile içi şiddetle mücadele politikalarına temel teşkil edecek bilginin üretilmesine katkıda bulunmayı ve bu alanda mücadele veren kuruluşların karar mekanizmalarına etkide bulunma güçlerini arttırmayı hedeflemektedir.

Bu proje ile;

- Kadına yönelik şiddete karşı gerekli önlemlerin alınmasını sağlamak üzere ülkede gerekli politikaların, yasal düzenlemelerin ve eylem planlarının hazırlanmasını talep etmek üzere kadın kuruluşlarının kapasitelerinin artırılması ve mücadelesinin güçlendirilmesi,

- Danışma merkezlerine ve özellikle kadın sığınaklarına duyulan ihtiyaç vurgulanarak, yerel yönetimlerin konuyla ilgili duyarlılıklarının artırılmasına yarayacak somut verilerin ortaya konması, yeterli sayıda kadın sığınağı açılmasını sağlamak için kadın kuruluşlarının işbirliği yapabilmelerinin sağlanması,

- Kadın danışma merkezleri arasında bilgi ve deneyim aktarımı yoluyla paylaşım ve iletişimi güçlendirerek, merkezlerin ortak politikalar, stratejiler ve faaliyetlerle şiddetle mücadele kapasitelerinin artırılması,

- Kadın danışma merkezlerinin ve faaliyetlerinin tanınırlığının artırılarak, daha çok sayıda kadının bu merkezlere katkı sunma ya da bu merkezlerden yararlanmalarının sağlanması,

- Kadın kuruluşları arasında ortak eylem planları ve uygulama programla-

rı oluşturulmasının sağlanması, amaçlanmıştır.

1.2 Hedef Grup

Projenin ilk hedef grubunu 10 ildeki Kadın Danışma Merkezleri ve bu merkezlerin çalışanları oluşturmaktadır. Projenin sonuçlarının ikinci hedef grubu ise veri tabanı ile ilgili olarak aileiçi şiddetle mücadele amaçlı tüm kadın kuruluşları, ilgili resmi kurum ve kuruluşlar, kadına yönelik şiddet konusunda çalışma yapan araştırmacı ve akademisyenler ile tüm kadın kuruluşlarıdır.

Hedef grup;

- Aile içi şiddetin görünürlüğünün artırılmasına yönelik bir veri tabanı oluşturulmasına duyulan ihtiyaç,

- Kadın danışma merkezlerinin aile içi şiddete maruz kalan kadınlarla ilgili önemli miktarda veriyi ellerinde bulunduruyor olması,

- Bu merkezlerin aileiçi şiddetle mücadelede ülkede görece olarak yaygınlaşmış önemli araçlardan biri olması,

- Bu merkezler arasındaki bilgi, belge ve deneyim aktarımını sağlayacak yaygın bir iletişim, paylaşım mekanizmasının bulunmaması nedenleri ile seçilmiştir.

Kadın Danışma Merkezleri Ağı ve Kadına Yönelik Şiddet Veri Tabanı Oluşturma Projesi kapsamındaki çalışmalar 27/11/2006 tarihinde MFİB ile sözleşmenin imzalanması ile başlamış ve Temmuz 2007 tarihinde sona ermiştir. Ancak aşağıda da ayrıntıları ile anlattığımız gibi çalışmalarımıza sözleşmenin imzalanmasından önce başlamıştık ve kadına yönelik şiddet veri tabanını oluşturan verilerin toplanmasına ve Web sayfasına aktarılması işlemine devam edilmektedir.

2. Proje Nasıl Uygulandı?

2.1 Hazırlık Çalışması

Vakıf, projenin hazırlık aşamasında danışma merkezi olan tüm kadın örgütlerine projeyi anlatılmış, işbirliği geliştirmek isteyen kuruluşlardan danışma merkezleri arasında koordinasyon sağlamak amacı ile oluşturulması düşünülen ağa ortak olacaklarına dair bir yazı talep etmiştir. Yapılan bu görüşmeler sonrasında ağa üye olmak isteyen Adana Kadın Danışma ve Sığınmaevi Koruma Derneği (AKDAM), Antalya Kadın Dayanışma Derneği, Bağımsız Kadın Derneği, Çanakkale Kadın El Emeğini Değerlendirme Derneği Kadın Danışma Merkezi (ELDER), Ege Kadın

Dayanışma Vakfı (EKDAV), Kadınlarla Dayanışma Vakfı (KADAV), Kadın Dayanışma Vakfı, Şahmaran Da(ya)nışma ve Araştırma Merkezi, Van Kadın Derneği (VAKAD), Yaşamevi Kadın Dayanışma Derneği talep edilen yazıları göndermiş ve bu kuruluşlar sunulan projeye işbirliği geliştirilen hedef grup olarak eklenmiştir.

2.2 Projenin Duyurusu

27 Şubat 2007 tarihinde projenin kamuoyuna duyurulması amacıyla ağa üye olan kadın örgütleri temsilcilerinin de hazır bulunduğu bir basın toplantısı düzenlemiştir. Projenin hedef, amaç ve faaliyetlerini anlatan bir basın metni

okunmuş, basın mensupları tarafından yöneltilen sorular yanıtlanmıştır. Projenin basında yer alması üzerine TRT-GAP Kadınlarımız Köşesi Programında projenin canlı yayında tanıtılması istenmiş ve bu programa katılarak proje anlatılmıştır.

2.3 Kadın Danışma Merkezleri Ağına Üye Olan Kadın Örgütleri Toplantısı

Projede öngörülen ortak veri tabanının oluşturulabilmesi için Türkiye'nin farklı bölgelerindeki 10 ilde yer alan kadın danışma merkezlerinde kullanılan başvuru formlarının ortaklaştırılması gerekmektedir. Başlangıçta başvuru formlarının ortaklaştırılması ve veri giriş eğitiminin her ilde ayrı ayrı yapılması planlanmakla birlikte, kadın danışma merkezleri ağını oluşturan kadın örgütleri ile de görüşülerek; formların ortaklaştırılması, veri giriş eğitimi, proje çerçevesinde oluşturulacak şiddet veri tabanı web sitesinin içeriğinin belirlenmesi ve deneyimlerin paylaşılması için ortak bir toplantı yapılması kararına varılmıştır.

27-28 Şubat 2007 tarihlerinde vakıf merkezinde yapılan toplantıya; Adana Kadın Danışma ve Sığınmaevi Koruma Derneği (AKDAM), Antalya Kadın Dayanışma Vakfı, Bağımsız Kadın Der-

neği, Çanakkale Kadın El Emeğini Değerlendirme Derneği Kadın Danışma Merkezi (ELDER), Van Kadın Derneği (VAKAD), Yaşamevi Kadın Dayanışma Derneği katılmıştır. Şahmaran Kadın Da(ya)nışma ve Araştırma Merkezi Derneği toplantıya iş yoğunlukları nedeni ile katılamamıştır. Ancak Şahmaran Kadın Da(ya)nışma ve Araştırma Merkezi Derneği toplantıdan bir hafta önce Ankara'ya gelerek başvuru formları örneğini getirmiş, proje hakkında detaylı olarak görüşülmüştür. Kadınlarla Dayanışma Vakfı (KADAV) ile toplantı sonrasında gerekli görüşmeler yapılarak toplantı hakkında bilgi verilmiştir.

27-28 Şubat 2007 tarihlerinde yapılan toplantıda aşağıdaki konular tartışılmıştır:

Projenin tanıtılması: Toplantıya katılan örgütlere proje ayrıntılı olarak anlatılmış, projenin gerekçeleri, amaçları ve çıktıları hakkında konuşulmuştur. Projenin sürekliliğinin önemi vurgulanarak katılımcıların da projenin sürekliliğine dair görüşleri alınmıştır.

Proje çerçevesinde uygulanacak başvuru formlarının ortaklaştırılması: Kadın danışma merkezleri ağına üye örgütlerin kullandıkları başvuru formlarının karşılaştırılması yapılmış-

tır. Her formda ortak noktalar saptanarak proje kapsamında uygulanacak formun özellikleri belirlenmiştir. Bir model oluşturulmuş ve ortaya çıkan model tartışılarak ortak başvuru formu üzerinde uzlaşmıştır.

Veri giriş eğitimi: Görüşme formlarının sisteme aktarılmasını sağlamak üzere; veri tabanına yönelik program tanıtılarak, veri kodlama ve veri girişi konularını içeren eğitim Proje Koordinatörü ile Web uzmanı tarafından gerçekleştirilmiştir

Danışma merkezleri işleyişi ve bu konudaki sorunlarımız: Danışma merkezleri ortak paydası üzerinden bir araya gelen, bu merkezlerde ayrı ayrı toplanan şiddete ilişkin verileri bir araya getirerek ortak bir şiddet veri tabanı oluşturmayı hedefleyen kadın örgütleri temsilcileri, danışma merkezleri işleyişinde yaşanan sıkıntı ve sorunlarını da paylaşmışlardır. Danışma Merkezleri işleyişindeki güçlükleri konuşmak, birbirimizin deneyimlerinden yararlanmak, ortak çözüm yolları geliştirmek proje açısından olduğu kadar, kadın dayanışması açısından da önemli bir kazanım olmuştur. Danışma merkezlerinin işleyişindeki sorunlarda kadın örgütlerinin birkaç noktada ortaklaştı-

ğı görülmüştür. Bu noktalar şu şekilde özetlenebilir;

• **Danışma merkezleri ve bu merkezlerde sunulan hizmetlerin sürekliliği sorunu:**

Kadın danışma merkezlerini gönüllü çabalarıyla açık tutarak şiddet mağduru kadınlarla dayanışan ve onlara psikolojik, hukuksal danışmanlık sağlayan, çeşitli kurumlara başvurmaları konusunda bilgilendirme ve yönlendirme hizmeti veren kadın örgütlerinin bu alandaki en önemli sorunlarından biri merkezlerin sürekliliği sağlayamamasıdır. Kadın örgütlerinin çoğu zaman bir gelirlerinin olmaması, gelir kaynaklarının bağış, üye aidatları, kermes, konser, projelerden sağlanan gelir gibi süreli ve sınırlı kaynaklardan oluşması, danışma merkezlerini kira, elektrik, ısınma, su, telefon faturaları ve uzman personel ücreti sıkıntısı gibi sorunlarla karşı karşıya getirmektedir. Kadın örgütleri bir taraftan şiddete karşı mücadele ederken diğer taraftan merkezlerini açık tutma ve sürekliliğini sağlama mücadelesi vermektedirler. Toplantıya katılan birçok örgüt bu sorunu ve bunun çalışmalarını nasıl etkilediğini anlatarak, çözüm yolları hakkında görüşlerini dile getirmiştir.

• **İnsan kaynağı ve gönüllü çalışan sıkıntısı:** Toplantıda dile getirilen

bir diğerk sorun ise insan kaynağı ve gönüllü çalışanlara ilişkindi. Özellikle uzmanlık gerektiren alanlarda (psikolog, sosyal hizmet uzmanı v.b) personel istihdam edemeyen, bu ihtiyacı gönüllü uzmanların desteğiyle gidermeye çalışan örgütler, gönüllü olarak sunulan bu desteğin düzensiz olması, kesintiye uğraması ya da farklı nedenlere desteğini sunan kişinin oradan ayrılması gibi sorunlar yaşadıklarını dile getirmiştir.

Yine gönüllü kadınlarla süreklilik, sorumluluk meselesinde benzer problemlerin yaşandığı, gönüllü olmak isteyen kadınlara ulaşma ve devamlılığını sağlama konusunun ise ayrıca ele alınıp irdelenmesi gereken başlıkları oluşturduğuna değinilmiştir.

• **Sığınmaevi olmayışı ya da sayısının yetersizliği nedeniyle yaşanan sorunlar:** Toplantıya katılan kadın örgütü temsilcilerinin birçoğu, danışma merkezlerine sığınmaevine yerleşme talebiyle başvuran şiddet mağduru kadınların taleplerine cevap verememe nedeniyle sıkıntılar yaşadıklarını belirtmiştir. Resmi kurumların hafta sonları çalışmaması ve hafta içi saat 17:00'de kapanması nedeniyle bu saatten sonra muhatap olacak yetkililerin bulunamaması, buldukları iller-

de sığınmaevi olmayışı danışma merkezleri bulunan kadın örgütlerinin en önemli sorunlarını oluşturmaktadır. Bu sorunların nasıl çözüleceği konusunda görüş alışverişinde bulunulmuştur.

• **Danışma Merkezlerinin Kapasitelerinin Arttırılması:** Toplantıda ortaya çıkan bir diğerk sonuç ise danışma merkezlerinin kapasitelerinin arttırılması gerekliliği olmuştur. Danışma merkezlerinde çalışan personelin, kadın örgütü üyelerinin ve gönüllülerin kapasitelerini; eğitimler, toplantılar, atölyeler, değişim programları gibi yöntemlerle arttırmanın, danışma merkezlerinin işleyişi açısından önemli olduğu vurgulanmış ve bunları gerçekleştirme ye yönelik görüşler sunulmuştur.

• **Web sayfasının içeriğinin belirlenmesi:** Toplantıya katılan örgütler, projenin amaçları ve hedefleri doğrultusunda web sitesinde yer almasını istedikleri konular üzerinde tartışarak sitenin içeriğini belirlemişlerdir.

2.4 Web Sitesinin Kurulması ve Aileiçi Şiddet Veri Tabanının Oluşturulması

Projenin hedef grubu başlangıçta 10 kadın örgütü iken Ege Kadın Dayanışma Vakfı'nın Danışma Merkezi'ni

düzenli olarak açık tutamaması ve bu çalışmaya dahil olamayacağını bildirmesi üzerine hedef grup sayısı 9'a düşmüştür.

Hedef grup içinde yer alan kadın kuruluşları, oluşturulan elektronik ağ sistemini kullanarak görüşme formlarını veri tabanına aktarmıştır. Proje devam ederken bazı kadın kuruluşlarının yer değiştirmesi, bazılarının ise teknik aksaklıklar yaşaması nedeniyle girilemeyen başvuru formları yürütücü kuruluş tarafından veri tabanına aktarılmıştır.

Teknik çalışmaların tamamlanmasından sonra 'Kadın Danışma Merkezleri Ağı ve Şiddet Veri Tabanı' adlı web sitesi (**www.siddetveritabani.org**) kullanıma açılmıştır. Sitede danışma merkezlerine yapılan başvuruların sayısı aylık olarak yayınlanmış böylece Türkiye'de kadına yönelik şiddet ve bu şiddetle mücadele konusunda bağımsız kadın kuruluşlarının bilgi kaynağının oluşturulması yönünde önemli bir adım atılmıştır. Web sitesinde yer alan diğer bilgiler aşağıda yer almaktadır:

- Ağa üye kadın örgütlerinin ve kadın danışma merkezlerinin tanıtımı, iletişim bilgileri.
- Kadına yönelik şiddet özellikle aile içi şiddetle ilgili temel bilgiler, şiddet türleri.

- Kadına yönelik şiddetle mücadelede önemli bir mekanizma olan kadın danışma merkezleri hakkında bilgiler.

- Şiddetle mücadele ile ilgili uluslararası ve ulusal yasalar.

- Kadın örgütlerini ve danışma merkezlerini ilgilendirebilecek duyurular.

- Kadın danışma merkezlerine başvuran kadınlara ilişkin verilerin yayımlandığı haberler.

- Türkiye'deki Kadın Danışma Merkezlerinin listesi ve telefon numaraları.

Söz - 1/Mart/2007

Haber ayrıntıları 01

ŞİDDET MAĞDURU KADINLAR PROJESİ Yazan Haber Merkezi

01.03.2007 Saat 12:21

ŞİDDET MAĞDURU KADINLAR PROJESİ

ANKARA Kadın Danışma Merkezi hizmeti veren 10 kadın örgütünün iş birliğiyle "Kadın Danışma Merkezleri Ağı ve Kadına Yönelik Şiddet Veri Tabanı Oluşturma Projesi" başlatıldı. Proje Koordinatörü Ebru Hanbay, Kadın Dayanışma Vakfında düzenlediği basın toplantısında, şiddet mağduru kadınların başvuru adresi olan kadın danışma merkezlerinin, hukuki ve psikolojik danışmanlık verdiğini, iş ve sağlık desteği sağladığını söyledi.

ŞİDDET MAĞDURU KADINLAR

Hanbay, bu merkezler arasında ağ kurmak ve buralarda toplanan bilgilerden bir veri tabanı oluşturmak amacıyla hazırladıkları "Kadın Danışma Merkezleri Ağı ve Kadına Yönelik Şiddet Veri Tabanı Oluşturma Projesi"ne Avrupa Komisyonu'nun mali destek sağlandığını belirtti. Projenin 8 aylık süreci kapsadığını bildiren Hanbay, "Kadın merkezleri arasında bilgi, deneyim aktarımı ve iletişim sağlayacak bir ağ ile ulusal düzeyde kadına yönelik aile içi şiddet veri tabanı oluşturmayı ve bu verileri yılda bir kez rapor haline getirerek yayınlamayı planlıyoruz" dedi.

"DAHA ÇOK KADINA ULAŞMAYI HEDEFLİYORUZ"

Hanbay, projenin halihazırda kadın danışma merkezleri bulunan Şahmaran Kadın Da(ya)nışma ve Araştırma Merkezi Derneği, Çanakkale Kadın El Emegini Değerlendirme Derneği, Kadınlarla Dayanışma Vakfı, Van Kadın Demeği, Yaşamevi Kadın Dayanışma Derneği, Bağımsız Kadın Derneği, Kadın Danışma ve Dayanışma Derneği, Adana Kadın Danışma Merkezi ve Sığınma Evi ve Koruma Derneği, Ege Kadın Dayanışma Vakfı ile Kadın Dayanışma Vakfının katılımıyla gerçekleştirileceğini bildirdi.

Yurt Haberleri - 1/Mart/2007

"Şiddet Mağduru Kadınlar Veri Tabanı" oluşturulacak

- Proje Koordinatörü Ebru Hanbay, Kadın Dayanışma Vakfında düzenlediği basın toplantısında, şiddet mağduru kadınların başvuru adresi olan kadın danışma merkezlerinin, hukuki ve psikolojik danışmanlık verdiğini, iş ve sağlık desteği sağladığını söyledi.

ANKARA - Kadın Danışma Merkezi hizmeti veren 10 kadın örgütünün iş birliğiyle "Kadın Danışma Merkezleri Ağı ve Kadına Yönelik Şiddet Veri Tabanı Oluşturma Projesi" başlatıldı.

Proje Koordinatörü Ebru Hanbay, Kadın Dayanışma Vakfında düzenlediği basın toplantısında, şiddet mağduru kadınların başvuru adresi olan kadın danışma merkezlerinin, hukuki ve psikolojik danışmanlık verdiğini, iş ve sağlık desteği sağladığını söyledi.

Hanbay, bu merkezler arasında ağ kurmak ve buralarda toplanan bilgilerden bir veri tabanı oluşturmak amacıyla hazırladıkları "Kadın Danışma Merkezleri Ağı ve Kadına Yönelik Şiddet Veri Tabanı Oluş-

turma Projesi"ne Avrupa Komisyonu'nun mali destek sağlandığını belirtti.

Projenin 8 aylık süreci kapsadığını bildiren Hanbay, "Kadın merkezleri arasında bilgi, deneyim aktarımı ve iletişim sağlayacak bir ağ ile ulusal düzeyde kadına yönelik aile içi şiddet veri tabanı oluşturmayı ve bu verileri yılda bir kez rapor haline getirerek yayınlamayı planlıyoruz" dedi.

"DAHA ÇOK KADINA ULAŞMAYI HEDEFLİYORUZ".

Hanbay, projenin halihazırda kadın danışma merkezleri bulunan Şahmaran Kadın Dayanışma ve Araştırma Merkezi Derneği, Çanakkale Kadın El Emegini Değerlendirme Derneği, Kadınlarla Dayanışma Vakfı, Van Kadın Derneği, Yaşamevi Ka-

dın Dayanışma Derneği, Bağımsız Kadın Derneği, Kadın Danışma ve Dayanışma Merkezi, Adana Kadın Danışma Merkezi ve Sığınma Evi ve Koruma Derneği, Ege Kadın Dayanışma Vakfı ile Kadın Dayanışma Vakfının katılımıyla gerçekleştirileceğini bildirdi.

Hanbay, sunuları kaydetti:

"Kadına yönelik şiddetle mücadele için gerekli politikaları, yasal düzenlemeleri ve eylem planlarını hazırlanmasını talep etmek konusunda kadın kuruluşlarının kapasitelerinin güçlendirilmesini, yeterli sayıda kadın sığınma açılması için kadın kuruluşları arasında iş birliğini, kadın danışma merkezlerinden daha çok kadının yararlanmasını hedefliyoruz."

Vatan - 2/Mart/2007

'Şiddet Mağduru Kadınlar Veri Tabanı' oluşturulacak

Kadın Danışma Merkezi hizmeti veren 10 kadın örgütünün iş birliğiyle "Kadın Danışma Merkezleri Ağı ve Kadına Yönelik Şiddet Veri Tabanı Oluşturma Projesi" başlatıldı

28.02.2007

Proje Koordinatörü Ebru Hanbay, Kadın Dayanışma Vakfında düzenlediği basın toplantısında, şiddet mağduru kadınların başvuru adresi olan kadın danışma merkezlerinin, hukuki ve psikolojik danışmanlık verdiğini, iş ve sağlık desteği sağladığını söyledi.

Hanbay, bu merkezler arasında ağ kurmak ve buralarda toplanan bilgilerden bir veri tabanı oluşturmak amacıyla hazırladıkları "Kadın Danışma Merkezleri Ağı ve Kadına Yönelik Şiddet Veri Tabanı Oluşturma Projesi"ne Avrupa Komisyonu'nun mali destek sağlandığını belirtti.

Projenin 8 aylık süreci kapsadığını bildiren Hanbay, "Kadın merkezleri arasında bilgi, deneyim aktarımı ve iletişim sağlayacak bir ağ ile ulusal düzeyde kadına yönelik aile içi şiddet veri tabanı oluşturmayı ve bu verileri yılda bir kez rapor haline getirerek yayınlamayı planlıyoruz" dedi.

"DAHA ÇOK KADINA ULAŞMAYI HEDEFLİYORUZ"

Hanbay, projenin halihazırda kadın danışma merkezleri bulunan Şahmaran Kadın Da(ya)nışma ve Araştırma Merkezi Derneği, Çanakkale Kadın El Emeğini Değerlendirme Derneği, Kadınlarla Dayanışma Vakfı, Van Kadın Derneği, Yaşamevi Kadın Dayanışma Derneği, Bağımsız Kadın Derneği, Kadın Danışma ve Dayanışma Derneği, Adana Kadın Danışma Merkezi ve Sığınma Evi ve Koruma Derneği, Ege Kadın Dayanışma Vakfı ile Kadın Dayanışma Vakfının katılımıyla gerçekleştirileceğini bildirdi.

Hanbay, şunları kaydetti: "Kadına yönelik şiddetle mücadele için gerekli politikaların, yasal düzenlemelerin ve eylem planlarının hazırlanmasını talep etmek konusunda kadın kuruluşlarının kapasitelerinin güçlendirilmesini, yeterli sayıda kadın sığınacağı açılması için kadın kuruluşları arasında iş birliğini, kadın danışma merkezlerinden daha çok kadının yararlanmasını hedefliyoruz."

Hürriyet - 2/Mart/2007

Kadına Yönelik Şiddet Veri Tablosu

KADIN Danışma Merkezi hizmet veren 10 kadın örgütünün iş birliğiyle "Kadın Danışma Merkezi Ağı ve Kadına Yönelik Şiddet Veri Tabanı Oluşturma Projesi" başlatıldı. Proje Koordinatörü Ebru Hanbay, düzenlediği basın toplantısında, şiddet mağduru kadınların başvuru adresi olan kadın danışma merkezlerinin, hukuki ve psikolojik danışmanlık verdiğini söyledi. Hanbay, projeye Avrupa komisyonu'nun mali destek sağladığını belirtti.

3. Kadın Danışma Merkezleri Ağı ve Aile İçi Şiddet Veri Tabanı Oluşturma Projesinin Sonuçları

Çalışma kapsamında yer alan kadın danışma merkezleri tarafından doldurulan Kadın Danışma Merkezleri Başvuru Bilgi Formları veri tabanına aktarılmış ve elde edilen sonuçlar kategorilendirilerek tablolar halinde sunulmuştur.

3.1 Veri Girişİ Yapılan Bilgilere İlişkin Sonuçlar

Kadın Danışma Merkezleri Ağı ve Kadına Yönelik Şiddet Veri Tabanı Oluşturma Projesi, farklı illerde yer alan 9 kadın danışma merkezine, 1 Mart-20 Temmuz 2007 tarihleri arasında yapılan başvuruların bir veri tabanında toplanmasını sağlamıştır. Türkiye'nin çeşitli bölgelerindeki kadın örgütleri, danışma merkezlerine başvuran kadınlarla ilgili olarak doldurdukları görüşme formlarını ortaklaştırmış ve bu proje kapsamında aynı formu kullanmaya başlamışlardır. Ortaklaştırılan 'Danışma Merkezleri Görüşme Formlarına' kaydettikleri bilgileri, www.siddetveritabani.org adresli web sayfasındaki elektronik form aracılığıyla, veri tabanına yüklemişlerdir. Danışma merkezlerine 4,5 aylık süre boyunca yapılan toplam 438 başvurunun veri girişi yapılmıştır. Her bir form bir başvuruyu temsil etmektedir. Aşağıda veri tabanına aktarılan bilgilere ait sonuçlar yer almaktadır.

TABLO 1: BAŞVURULURIN KURUMLARA GÖRE DAĞILIMI

	SAYI	ORAN
Kadın Dayanışma Vakfı	73	16,7
Antalya Kadın Dayanışma Derneği	44	10,0
Çanakkale El-Der Kadın Danışma Merkezi	16	3,7
Bağımsız Kadın Derneği	30	6,8
Şahmaran Kadın Danışma Dayanışma Derneği	108	24,7
Urfa Yaşamevi Kadın Dayanışma Derneği	82	18,7
Van Kadın Derneği	31	7,1
Kadınlarla Dayanışma Vakfı	27	6,2
Adana Kadın Danışma Merkezi ve Sığınmevi Koruma Derneği	27	6,2
TOPLAM	438	100,0

Tablo-1 yapılan başvuruların danışma merkezlerine göre dağılımı hakkında bilgi vermektedir. Tablo 4.5 aylık zaman dilimi içinde toplam 438 başvuru yapıldığını göstermektedir. Yapılan kayıtlar danışma merkezlerine yapılan başvuruları temsil etmektedir. Bu tabloya göre belirtilen zaman aralığında en fazla veri girişini % 24,7'lik payla Şahmaran Kadın Danışma/Dayanışma Derneği (İstanbul) yapmıştır. Bunu Yaşamevi Kadın Dayanışma Derneği (18,7) (Şanlıurfa), ve Kadın Dayanışma Vakfı (16,7) (Ankara) izlemiştir.

TABLO-2: BAŞVURULARIN AYLARA GÖRE DAĞILIMI

	SAYI	ORAN
Mart	81	18,5
Nisan	87	19,9
Mayıs	107	24,4
Haziran	106	24,2
Temmuz	49	11,2
Yanıtsız	8	1,8
TOPLAM	438	100,0

Tablo-2 Hazırlanan ikinci tablo kaydedilen başvuruların aylara göre dağılımını göstermektedir. Yukarıda da bahsedildiği gibi 1 Mart tarihinden başlayan girişler 20 Temmuz'da sonlandırılmıştır. Bu zaman aralığında en düşük verinin 7. ayda yapılmasının nedeni henüz ay tamamlanmadan raporlamaya geçilmesidir.

TABLO-3: BAŞVURULARDA KULLANILAN KANALLAR

	SAYI	ORAN
Yüz yüze	270	61,6
Telefon	165	37,7
Yanıtsız	3	,7
TOPLAM	438	100,0

Tablo-3 başvurularla görüşmenin nasıl yapıldığına ilişkin bilgi vermektedir. Görüşmelerin yüz yüze (61,6) ve telefonla (37,7) yapıldığı görülmektedir. Tablo-3'te de görüldüğü gibi yüz yüze görüşmeler telefonla yapılan başvurulardan daha yüksektir. Ancak % 36 oranında yapılan telefonla başvuru oldukça büyük bir orandır.

TABLO-4: BAŞVURANLAR KİM İÇİN GÖRÜŞME YAPTI

	SAYI	ORAN
Kendisi	382	87,2
Diğer	55	12,6
Yanıtsız	1	,2
TOPLAM	438	100,0

Tablo-4 yapılan başvuruların kim için yapıldığını göstermektedir. Bu tabloda görüldüğü üzere merkezlere yapılan başvuruların % 87.2'si kadınların kendisi için yaptığı başvurulardır. Kendisi dışında başkası için danışmanlık ya da bilgi almak isteyenler diğer seçeneği ile gösterilmiştir.

TABLO-5: BAŞVURULARIN YAPILDIKLARI YERE GÖRE DAĞILIMI

	SAYI	ORAN
Şehir içi	347	79,2
Şehir dışı	32	7,3
Yanıtsız	59	13,5
TOPLAM	438	100,0

Tablo-5 başvuruların nereden yapıldığını göstermektedir. Yapılan başvurular şehir içi ve şehir dışı olarak sınıflandırılmıştır. Danışma merkezlerine yapılan başvuruların % 79,2 şehir içi, % 7,3'ü ise şehir dışından yapılan başvurular olmuştur.

TABLO-6: BAŞVURANLARIN YAŞ DURUMU		
	SAYI	ORAN
11 -18	15	3,4
19 -25	61	13,9
26 - 32	101	23,1
33 - 39	96	21,9
40 - 46	52	11,9
47 - 53	31	7,1
54 - 60	9	2,1
61 - 67	5	1,1
68 - 75	1	,2
Total	371	84,7
Yanıtsız	67	15,3
TOPLAM	438	100,0

Tablo-6 başvurucuların yaş durumuna ait bilgileri göstermektedir. Buna göre en fazla başvuru % 23,1 oranı ile 26-32 yaş aralığında kadınlarca yapılmıştır. bunu % 21,9 ile 33-39 yaş aralığındaki kadınlar izlemektedir.

TABLO-7: BAŞVURANLARIN MEDENİ DURUMLARI

	SAYI	ORAN
Resmi nikahlı	229	52,3
Dini Nikahlı	13	3,0
Boşanmış	50	11,4
Ayrı Yaşıyor	34	7,8
Bekar	61	13,9
Kuma	1	,2
Birlikte Yaşıyor	6	1,4
Yanıtsız	44	10,0
TOPLAM	438	100,0

Tablo-7 başvurucuların medeni durumuna ilişkin bilgileri içermektedir. Bu tabloda başvurucuların % 52,3'ünün resmi nikahlı, % 3,0'ünün imam nikahlı, % 13,9'unun bekar, % 11,4'ünün boşanmış olduğu görülmektedir.

TABLO-8: BAŞVURUCUNUN ÇOCUĞU VAR MI?

	SAYI	ORAN
Var	285	65,1
Yok	10	2,3
Yanıtsız	143	32,6
TOPLAM	438	100,0

Tablo-8 başvurucuların çocuk sahibi olup olmadığını, tablo-9 ise çocuk sayısını göstermektedir. Tablo-8'de görüldüğü gibi çocuk sahibi olanların oranı % 65,1'dir. Ancak bu oranın yanıtsız olarak görülen % 32,6'luk kesimle artacağı muhakkaktır.

TABLO-9: BAŞVURUCUNUN SAHİP OLDUĞU ÇOCUK SAYISI

	SAYI	ORAN
1	88	20,1
2	111	25,3
3	44	10,0
4	23	5,3
5	8	1,8
6	7	1,6
6+	4	,9
Yanıtsız	153	34,9
TOPLAM	438	100,0

Tablo-9’de, % 25,3 ile 2 çocuk en yüksek çocuk sayısı oranını göstermektedir. İkinci sırada ise % 20,1 ile 1 çocuk yer almaktadır.

TABLO-10: BAŞVURUCUNUN ZİHİNSELYA DA FİZİKSEL ENGELİ VAR MI?

	SAYI	ORAN
Var	8	1,8
Yok	230	52,5
Yanıtsız	200	45,7
TOPLAM	438	100,0

Tablo-10 başvurucuların bedensel ya da zihinsel bir engeli olup olmadığını göstermektedir. Tabloda da görüldüğü gibi bu sorunun yanıtsız kalma oranı çok yüksek olmuştur. Yanıtlar içinde ise %1,8’lik bir kesim bu soruya var cevabını vermiştir.

TABLO-11: BAŞVURUCUNUN EĞİTİM DURUMU

	SAYI	ORAN
Okur-yazar değil	34	7,8
Okur-yazar	4	,9
İlkokul mezunu	134	30,6
Ortaokul terk	5	1,1
Ortaokul	12	2,7
Lise terk	14	3,2
Lise	83	18,9
Üniversite terk	4	,9
Üniversite	42	9,6
Lisans üstü eğitim	4	,9
Yanıtsız	102	23,3
TOPLAM	438	100,0

Tablo-11 başvurucuların eğitim durumunu göstermektedir. Danışma merkezlerine başvuran kadınların % 30,6'ı ilkokul, % 2,7'si ortaokul, % 18,9'u lise ve % 9,6'sı üniversite mezunu olduğunu belirtirken, % 7,8'i okur-yazar olmadığını söylemiştir. % 5,2 oranında kadın ise orta, lise ve üniversite eğitimlerini yarıda bıraktıklarını ifade etmişlerdir. Bu oranlar değerlendirilirken bu soruya çeşitli nedenlerle cevap alınamayan ve yanıtsız olarak gösterilen % 23,3'lük kesim de dikkate alınmalıdır.

TABLO-12: BAŞVURUCUNUN MESLEĞİ		
	SAYI	ORAN
Ev kadını	95	21,7
İşçi	4	,9
Memur	26	5,9
Emekli	14	3,2
Temizlik işçisi	23	5,3
Çalışmıyor	94	21,5
Sekreter	1	,2
Öğrenci	19	4,3
Serbest	17	3,9
Diğer	38	8,7
Yanıtsız	107	24,4
TOPLAM	438	100,0

Tablo-12 bize başvurucu kadınların meslek durumlarını göstermektedir. Bu tabloya göre başvurucuların % 21,7'lik payla en yüksek oranını ev kadınları oluşturmaktadır. % 21,5'lik payla önemli bir kesim de çalışmadığını ifade etmiştir. Herhangi bir işte çalıştığını belirten kadınların oranı % 16,2 olarak görülmektedir.

TABLO-13: BAŞVURUCUNUN GELİR GETİRİCİ BİR İŞİ VAR MI?		
	SAYI	ORAN
Var	119	27,2
Yok	258	58,9
yanıtsız	61	13,9
TOPLAM	438	100,0

Tablo-13 başvurucu kadınların gelir durumlarını öğrenmeye dönüktür. Görüldüğü gibi soruyu yanıtlayan başvuruculardan % 27,2'si gelir getirici bir işinin olduğunu, % 58,9'u ise gelir getirici bir işinin olmadığını belirtmiştir.

TABLO-14: BAŞVURUCUNUN SOSYAL GÜVENCESİ VAR MI?

	SAYI	ORAN
Var	185	42,2
Yok	190	43,4
Yanıtsız	63	14,4
TOPLAM	438	100,0

Tablo-14 başvurucuların sosyal güvencelerinin olup olmadığına ilişkin bilgiyi veren tablo-14 başvurucuların % 42,2'sinin sosyal güvenceye sahip, % 43,4'ünün ise sosyal güvenceden yoksun olduğunu göstermektedir.

TABLO-15: BAŞVURUCUNUN KONUŞABİLDİĞİ DİLLER

	SAYI	ORAN
Türkçe	55	12,6
İngilizce	7	1,6
Almanca	3	,7
Kürtçe	10	2,3
Farsça	2	,5
Türkçe +Kürtçe	53	12,1
Fransızca	1	,2
Türkçe +Farsça	1	,2
Türkçe +Arapça	3	,7
Yanıtsız	303	69,2
TOPLAM	438	100,0

Tablo-15 başvurucunun konuşabildiği dilleri göstermektedir.

TABLO-16: SÖZEL (PSİKOLOJİK) ŞİDDET GÖRÜYOR MU?

	SAYI	ORAN
Var	219	50,0
Yok	135	30,8
Yanıtsız	84	19,2
TOPLAM	438	100,0

Tablo-16 danışma merkezlerine başvuran kadınların psikolojik şiddete uğrama oranını göstermektedir. Görüldüğü gibi başvurucuların % 50'si psikolojik şiddete maruz kaldığını ifade etmiştir.

TABLO-17: BAŞVURUCU FİZİKSEL ŞİDDET GÖRÜYOR MU?

	SAYI	ORAN
Var	210	47,9
Yok	145	33,1
Yanıtsız	83	18,9
TOPLAM	438	100,0

Tablo-17 Fiziksel şiddete uğrama oranını gösteren Tablo-17'ye göre danışma merkezlerine başvuran kadınların % 47,9'u fiziksel şiddet yaşadığını ifade etmiştir.

TABLO-18: BAŞVURUCU CİNSEL ŞİDDET GÖRÜYOR MU?

	SAYI	ORAN
Var	81	18,5
Yok	274	62,6
Yanıtsız	83	18,9
TOPLAM	438	100,0

Tablo-18 Cinsel şiddet oranını gösteren 18. tablo'ya göre başvurucuların cinsel şiddet görme oranı % 18,5 olarak görülmektedir.

TABLO-19: BAŞVURUCU EKONOMİK ŞİDDET GÖRÜYOR MU?

	SAYI	ORAN
Var	150	34,2
Yok	205	46,8
Yanıtsız	83	18,9
TOPLAM	438	100,0

Tablo-19 Ekonomik şiddet oranlarını gösteren Tablo-19'a göre danışma merkezlerine başvuran kadınların % 34,2'si ekonomik şiddet türüne maruz kaldıklarını ifade ederken, kadınların % 18,9'unun bu soruya yanıtı bilinmemektedir.

TABLO-20: BAŞVURUCU KÜLTÜREL ŞİDDET GÖRÜYÖRMÜ?

	SAYI	ORAN
var	63	14,4
yok	292	66,7
Yanıtsız	83	18,9
TOPLAM	438	100,0

Tablo-20 Kültürel şiddet görme oranını gösteren Tablo-20'ye göre, başvuru-
cunun % 14,4'ü kültürel şiddet gördüklerini belirtmişlerdir.

TABLO-21: ŞİDDETİ UYGULAYAN KİM?		
	SAYI	ORAN
Eş	227	51,8
Eş ve aile	9	2,1
Aile	44	10,0
İs arkadaşları/ İşveren	4	,9
Eski eş	13	3,0
Diğer	4	,9
Nişanlı	2	,5
Sevgili	4	,9
Polis	1	,2
Çocuklar	9	2,1
Yanıtsız	121	27,6
TOPLAM	438	100,0

Tablo-21 Şiddet uygulayan bireyin yakınlığını göstermektedir. Bu tabloya göre şiddet uygulayan kişi % 51,8 oranıyla eşlerdir. Bunu % 10,0 ile aile, % 3,0 ile eski eş ve % 2,1 ile eşi ve ailesi kategorileri takip etmektedir.

TABLO-22: ŞİDDET UYGULAYAN BİREYİN YAŞI		
	SAYI	ORAN
20-30	26	5,9
30-40	56	12,8
40-50	45	10,3
50-60	26	5,9
60+	7	1,6
-20	1	,2
Yanıtsız	277	63,2
TOPLAM	438	100,0

Tablo-22 şiddet uygulayan kişinin yaşı hakkında bilgi vermektedir. Bu soru % 63,2 oranında yanıtsız kalmıştır. Şiddet uygulayan kişinin yaş aralığı ile en yüksek oran 30-40 yaş arası görülmektedir (%12,8), bunu 40-50 yaş arası izlemektedir (%10,3).

TABLO-23: ŞİDDET UYGULAYAN BİREYİN EĞİTİM DURUMU		
	SAYI	ORAN
Gitmemiş	9	2,1
İlkokul terk	1	,2
İlkokul	62	14,2
Ortaokul	9	2,1
Lise	41	9,4
Üniversite	13	3,0
Yanıtsız	303	69,2
TOPLAM	438	100,0

Tablo-23 şiddet uygulayan bireyin eğitim durumunu göstermektedir. Ancak bu soruya da kadınların % 69,2'si cevap vermemiş ya da cevap alınamamıştır. Tabloya göre % 14,2 ile ilkokul mezunları en fazla şiddet uygulayan kesim olarak görünmekte bunu % 9,4 ile lise mezunları izlemektedir.

TABLO-24: ŞİDDET UYGULAYAN BİREYİN MESLEĞİ		
	SAYI	ORAN
İŞçi	25	5,7
Memur	15	3,4
İŞsiz	29	6,6
Çiftçi	7	1,6
Serbest	50	11,4
Diğer	31	7,1
Emekli	6	1,4
Ev kadını	6	1,4
Doktor	1	,2
Yanıtsız	268	61,2
TOPLAM	438	100,0

Tablo-24'de Şiddet uygulayan bireyin mesleğini öğrenmeye yönelik sorulan sorulara verilmiş cevapları içermektedir. Bu tablo da % 61,2 oranında yanıtsız bırakılmıştır. Şiddet uygulayan bireylerin % 6,6'sı işsiz iken % 5,7'si işçi, % 3,4'ü memur ve tablodaki en yüksek oran olan % 11,4'ü serbest çalıŐandır.

TABLO-25: BAŞVURUCU KADIN DANIŞMA MERKEZİNDEN ÖNCE BAŞKA BİR KURUMA BAŞVURU YAPMIŞ MI? NEREYE BAŞVURMUŞ?

	SAYI	ORAN
Karakol	5	1,1
Savcılık	3	,7
SHÇEK	23	5,3
Baro	7	1,6
Sivil Toplum Örgütleri	10	2,3
Kadın Sivil Toplum Örgütleri	43	9,8
Hayır	164	37,4
Sığınmaevi	6	1,4
Kaymakamlık	3	,7
Hastane	14	3,2
Belediye	7	1,6
KSGM	1	,2
Diğer	1	,2
Yanıtsız	151	34,5
TOPLAM	438	100,0

Tablo- 25 başvurucu kadınların danışma merkezlerine gelmeden önce başka kurumlara başvurup başvurmadığını, eğer başvurduysa hangi kurumlar olduğunu görmek için düzenlenmiştir. Görüldüğü gibi daha önce başka bir kuruma başvuranların oranı % 37,4'dür. Başka bir kuruma başvuranların oranı ise toplam % 28,1 olarak karşımıza çıkmaktadır.

TABLO-26: BİZE NASIL ULAŞTI?

	SAYI	ORAN
Kadın Sivil Toplum Örgütü	28	6,4
Sivil Toplum Örgütü	2	,5
Yakınları	143	32,6
İnternet	40	9,1
Karakol	1	,2
Baro	5	1,1
SHÇEK	26	5,9
Belediye	5	1,1
Diğer	44	10,0
KSGM	2	,5
118	7	1,6
Radyo-Tv Yayınları	18	4,1
Okul	11	2,5
Eski başvuru	37	8,4
Mahalle Çalışmaları	29	6,6
Yanıtsız	40	9,1
TOPLAM	438	100,0

Tablo-26 bizlere kadınların şiddet nedeniyle en fazla % 9.8 ile kadın STK'lara başvuruda bulunduğunu göstermektedir. Resmi kurumlar içinde kadınların şiddet nedeniyle en fazla başvuruda bulunduğu adresin ise % 5,3 ile SHÇEK olduğu görülmektedir.

Tablo-26'da kadınların danışma merkezlerine nasıl ulaştığı sorusunun cevabı görülmektedir. Kadınlar danışma merkezlerine en fazla (%32.6) yakınları aracılığıyla ulaştıklarını belirtmişlerdir. Kadınların % 4,1'inin radyo-tv bilgisi sonucu danışma merkezlerine başvurduğu görülmektedir.

Kadına Yönelik Şiddet

■ *Dünyanın her yerinde farklı dil, din, sınıf, ırk ve etnik gruplara mensup kadınların yaşadıkları ortak bir sorundur.*

Kadına Yönelik Fiziksel Şiddet

- *İtiş kakmak,*
- *Tokatlamak,*
- *Tartaklamak,*
- *Tekmelemek,*
- *Kesici ve vurucu aletlerle ya da yakıcı maddelerle bedene zarar vermek.*
- *Sağlıksız koşullarda yaşamaya mecbur bırakmak.*
- *Sağlık hizmetlerinden yararlanmasına engel olmak suretiyle bedensel zarara uğratmak,*

3.2 Verilerin Değerlendirilmesi ve Yorumlanması

Kadın Danışma Merkezleri Ağı ve Kadına Yönelik Şiddet Veri Tabanı Oluşturma Projesi kapsamında toplanan verilerin değerlendirilmesini ve ortaya çıkan sonuçların karşılaştırılmasını ayrı bir bölüm olarak ele almayı istedik. Yukarıda tablolar halinde verdiğimiz ve herhangi bir yorumda bulunmadığımız bu verilerin, uzun zamandır kadına yönelik şiddetle mücadele eden kadın örgütlerinin edindiği ve bu çalışma kapsamında da yeniden paylaştığı deneyimlerin ışığında yorumlanarak ele alınmasının, bu çalışmayı tamamlayacağını ve sayıların ötesinde bilgiler sağlayacağını düşündük.

3.2.1 Başvurulara İlişkin Genel Bilgi

Çalışmaları çeşitli bölgelerdeki kadın örgütlerince yürütülen 9 Kadın Danışma Merkezine, 4,5 aylık süre boyunca yapılan toplam 438 başvurunun veri girişleri yapılmıştır. Her bir formun bir başvuruyu temsil ettiği unutulmamalıdır.

438 (Tablo-1) sayısının bu merkezlerle yapılan başvuru sayısının tümünü kapsadığını düşünmemek gerekir. Ka-

dın danışma merkezlerinin faaliyetlerini yürütürken karşılaştıkları zorlukların, bu çalışmada da önemli sıkıntılara neden olduğunu ifade etmek gerekir.

Bu zorlukları 3 başlıkta toplamak mümkündür.

- İlk başlığı bilgisayar kullanımıyla ilgili zorluklar oluşturmaktadır. Bir veri tabanının oluşturulması bilgisayarın varlığı ve bunun etkin bir şekilde kullanılmasına bağlıdır. Oysa ki çalışma başladığında kadın danışma merkezlerinin tümünde bilgisayar bulunmamaktaydı. Bilgisayarları olmayan danışma merkezlerinde veri girişlerinden sorumlu olan kadınlar, ellerindeki verileri, kendi olanaklarıyla kişisel bilgisayarlarından veri tabanına aktarmıştır.

- İkincisi ise kadın kuruluşlarının çalışma koşullarıyla ilgilidir. Projenin sürdürüldüğü 7 aylık zaman dilimi içinde yer değiştirmek ya da merkezlerini geçici süre ile kapatmak zorunda kalan danışma merkezleri olmuştur. Kadın örgütlerinin insan kaynağı sorunu da karşılaşılan önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. İnsan kaynağının yetersiz oluşu ya da süreklilik sağlayamama sorunu, merkezlerin düzenli ve sürekli açık kalmalarını engellemektedir.

Kadına Yönelik Ekonomik Şiddet

- Kadının çalışmasına izin vermemek.
- İstemediği işte zorla çalıştırmak.
- Kadının para harcamasının kısıtlamak.
- Az para vererek çok şey beklemek.
- Aileyi ilgilendiren ekonomik konulardaki kararları kadının fikrini sormadan tek başına almak.
- Kadının parasını, şahsi mallarını elinden almak.
- Kadının terfi etmesini engelleyecek kısıtlamalar getirmek. (İş gezilerine, toplantılara, kurslara katılmasına engel olmak.)
- Kadının iş bulmasını kolaylaştırıcı becerileri geliştirecek etkinlikleri engellemek.
- İş yerinde olay yaratmak suretiyle kadının işten atılmasına neden olmak.

- Kadın örgütlerinin mücadele etmek zorunda olduğu bir diğer problem ise yaşanan maddi sıkıntılar ile ilgilidir. Finansman (kira, ücretler, faturalar v.b), bu örgütlerde emek harcayan kadınların çözüm bulmak için çabaladıkları ciddi bir problemi oluşturmaktadır. Profesyonel uzmanlar bulduramamak, sürekli insan kaynağı sağlayamamak bu sorunlarla yakından ilgilidir.

Bu tür teknik ve çalışma koşullarından kaynaklanan nedenlerin yanında, kadın danışma merkezlerinin işleyişinden kaynaklanan nedenlerle de veri kaybı yaşandığı düşünülmektedir.

Veri girişinin yapıldığı 3. ve 4. aylar ile 5. ve 6. aylar birbirine yakın rakamlara sahiptir. 4. aydan sonra görülen artışın nedeninin (Tablo-2) merkezlerin çalışmaya katılımının oturmasıyla, çalışmanın rutine kavuşmasıyla ilgili olduğu söylenebilir.

Danışma merkezlerine başvuran kadınlarla görüşmeler yüz yüze ya da telefonla olmaktadır. Bu durum, görüşme formlarının doldurulmasını ve başvuru hakkında bilgi alınmasını yakından etkilemektedir (Tablo-3). Telefonla yapılan başvurularda formda yer alan tüm sorulara yanıt almak mümkün olmamaktadır. Bunun nedenleri ise şöyle

sıralanabilir, öncelikle telefonla yapılan başvurular çok daha kısa sürede sonuç almaya dönüktür. Başvurucu telefon konuşması sırasında öncelikle kendi sorularına yanıt beklemektedir. Bu nedenle formdaki tüm soruları cevaplanamamaktadır. Telefonla aramalarda başvuru, konuştuğu ortamın uygun olmaması, aile içinde duyulma endişesi, telefon faturasının yüksek gelmesinden çekinmesi v.b nedenlerle genellikle konuşmayı kısa kesmek istemektedir. Telefonla yapılan görüşmelerde yüz yüze temas sağlama imkanı olmadığından başvuran kişi ile güven ilişkisinin sağlıklı olarak kurulamaması, zaman ve mekan koşullarının sağlanamaması da yeterli veri alınamamasının diğer nedenlerini oluşturmaktadır.

Başvuruda bulunan kadınların her zaman evden çıkabilme imkanı bulamamaları, hatta evden çıkmasına izin verilmemesi, bulunduğu bölgede gidebileceği bir merkez olmaması, bilgi almak için kendisine uzak bölgedeki yerleri aramasına neden olmakta ve bu da telefonla yapılan başvuruların sayısını artırmaktadır.

Telefonla yapılan başvuruların oldukça yüksek oranda olmasının ortaya çıkardığı en önemli sonuç, şiddet mağduru kadınların ve/veya yakınlarının,

Birleşmiş Milletler (BM) Tanımına Göre Kadına Yönelik Şiddet;

■ Kadınlara fiziksel, cinsel ve psikolojik zarar veren veya verebilecek ve kadınların acı çekmesine neden olabilecek, gerek kamu gerekse özel alanda uygulamaya sokulan bu tip davranışlara yönelik tehditleri ve kadınların özgürlüğünün zorla kısıtlanmasını da içine alan şiddete yönelik her türlü cinsiyetçi davranışı içine alır.

telefonla başvuru yapacakları bir yönlendirme mekanizmasının gerekliliğidir. İyi işleyen bir alo şiddet hattının, aile içi şiddetle mücadeledeki önemi bir kez daha ortaya çıkmıştır.

Danışma merkezlerini sadece mağdur olan kadınlar aramamaktadır (Tablo-4).

Diğer seçeneğinde kodlanan başvuruların bir kısmı yakınları için danışmanlık almak isteyen kadınları kapsarken, bir kısmı da okullardaki rehber öğretmenler, çoğunluğu hemşire olmak üzere hastane çalışanları ve diğer meslek gruplarını kapsamaktadır. Öğretmenler, genellikle şiddet mağduru olan öğrenci velileri, hastane çalışanları ise şiddet mağduru hastalar için danışmanlık istemektedir.

Bu bilgi, meslek profesyonellerinin, özellikle öğretmenlerin ve sağlık çalışanlarının aile içinde şiddetle mücadele mekanizmasında önemli bir yeri olduğunu kanıtlamaktadır. Bu meslek gruplarının aile içi şiddet konusunda duyarlılık kazanması, kadınların yaşadığı şiddeti fark etmelerini ve sonrasında şiddetle mücadele edebilmelerini kolaylaştıracaktır.

Kadınlar danışma merkezlerine en fazla ikamet ettiği illerden başvurmaktadır (Tablo-5). Ancak şehir içi olarak

yapılan başvurular şehir merkezleri ile danışma merkezinin bulunduğu ile bağlı ilçeleri de kapsamaktadır. Görüşme formları ayrıntılı incelendiğinde ilçelerden yapılan başvuruların yoğunluğu göze çarpmaktadır. Buralardan yapılan başvuruların yoğunluğu aile içi şiddetle mücadele mekanizmasının en önemli ayaklarından biri olan kadın danışma merkezlerinin yaygınlaştırılmasının önemi bir kez daha açığa çıkarmaktadır. Özellikle şehir merkezleri dışında yaşayan kadınların başvurabilecekleri merkezlere uzaklıkları, yaşadıkları şiddetin görünür olmasını engellemekte, kadınların yaşadığı şiddetle baş başa kalmasına neden olmaktadır.

Danışma Merkezlerine şehir dışından başvurular da olmaktadır. Bu başvuruların aradığı illerde şiddet alanında çalışan kadın örgütleri ve danışma merkezleri varsa o adreslere yönlendirilmekte, olmadığı durumlarda resmi kurumlara yönlendirilmektedir. Mevcut durumda Türkiye’de bağımsız kadın örgütleri ya da belediyeler tarafından açılmış 60’a yakın kadın danışma merkezi vardır. Bu merkezlerin bir kısmı aynı ilde yer almaktadır. Birçok şehirlerde bir tane kadın danışma merkezinin dahi olmadığı mevcut tabloda, aile içi şiddetle mücadelenin sürdürülme

Kadına Yönelik Psikolojik Şiddet

- *Kadına bağırarak.*
- *Hakaret etmek.*
- *Aşağılamak.*
- *Başka kadınlarla kıyaslamak.*
- *Korkutmak.*
- *Kıskanmak.*
- *Kadının nasıl giyineceğine, nereye gideceğine, kimlerle görüşeceğine karar vermek.*
- *Kadına veya çocuklara zarar vermeye, öldürmeye tehdit etmek*
- *Diğer insanlarla ilişkilerini sınırlamak.*
- *Kendini geliştirmesine engel olmak.*
- *Yaşadığı şiddetin sorumlusu olarak görmek.*
- *Kültürel farklılıklarını reddetmek, bastırmaya çalışmak veya bu gerekçeyle kötü muamelede bulunmak.*

sinde Kadın Danışma Merkezlerinin önemi ve gerekliliği bir kez daha ortaya çıkmaktadır.

Nüfusu 50.000'i aşan tüm belediyelerin kadın danışma merkezi ve kadın sığınmaevi açmalarını öngören 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun işlerlik kazanması bu açıdan da önem kazanmaktadır. Kadın örgütleri tarafından büyük oranda gönüllü emek ile ayakta tutulan danışma merkezleri, buldukları illerdeki ihtiyaca dahi cevap vermekte zorlanmaktadır. Kadın danışma merkezlerinin sayısının artırılması, yerel ve merkezi yönetimlerin bu merkezleri desteklemesi, özellikle yerel yönetimlerin, kendi görev alanına giren çalışmalar konusunda kadın örgütleri ile yakın ilişkiler kurmasının kadına yönelik aile içi şiddetle mücadelede önemli kazanımlar sağlayacağı açıktır.

3.2.2 Başvuruculara Ait Bilgiler

Danışma merkezlerine 4,5 aylık sürede başvuran kadınların yaşlarının 11 ile 75 arasında değiştiği görülmektedir (Tablo-6). Şiddet nedeniyle danışma merkezlerine başvuran kadınların çoğunluğunu % 23,1 oranı ile 26-32 oluşturmaktadır, bunu % 21,9 ile 33-39 arası yaş grubundaki kadınlar izlemek-

tedir. Yaşları 40 ile 60 arasında olan kadınların oranı ise % 21,1 olmuştur.

Danışma Merkezlerine başvuran kadınların medeni durumuna bakıldığında çoğunun evli olduğu görülmektedir (Tablo-7, % 52,3'ü resmi nikahlı). Bu kategoriyi oluşturan kadınların büyük çoğunluğu (% 51,8) eşlerinden şiddet gördüğünü belirtmiştir (Tablo-21). Evli kadınlardan şiddet gördüğünü belirtenlerin oranı, yine aynı tabloda yer alan aile, eski eş, eşi ve ailesi şikâretindeki sayılarla birlikte % 66,9'u bulmaktadır. Resmi nikahlı başvuru sahiplerinin pek çoğu şiddet nedeniyle boşanmak istediğini belirtmekte ve hukuki danışmanlık istemektedir. Yine yaşadıkları şiddet nedeniyle psikolojik danışmanlık ve sığınmaevi talebinde bulunan kadınların da en fazla bu kategoride yer aldığı, veri tabanına girilen görüşme formlarında görülmektedir.

Tabloda % 13,9'luk payla ikinci sırada yer alan bekar başvuru sahipleri (Tablo-7) baba, anne, kardeşler, sevgili, nişanlı ya da işverenlerinin şiddetine maruz kaldıklarını belirtmişlerdir (Tablo-21).

Bu sonuçlar şiddet uygulayanların yakınlığını görünür kılmak için önemlidir ve kadınların en fazla aile içinde şiddete uğradıkları gerçeğini bir kez daha açığa çıkarmaktadır.

Kadına Yönelik Cinsel Şiddet

- *Kadını istemediği yerde, istemediği zamanda ve istemediği biçimde cinsel ilişkiye zorlamak.*
- *Çocuk doğurmaya zorlamak.*
- *Kürtaja zorlamak.*
- *Fuhuşa zorlamak.*
- *Cinsel organlarına zarar vermek.*
- *Fiziksel özellikleri bakımından başka kadınlarla kıyaslamak.*

Danışma merkezlerine başvuran kadınların büyük bir bölümü çocuk sahibidir (Tablo-8 % 65,1). Bu oranın, yarınsız olarak görülen % 32,6'luk kesim dikkate alındığında artacağı muhakkaktır.

Veri tabanına 9 kadın danışma merkezi tarafından girilen verilerde çocuk sayısı düşük görülmektedir (Tablo-9'da, % 25,3 ile 2 çocuk en yüksek çocuk sayısı oranını göstermektedir). Bunun, başvuruların çoğunun kent merkezlerinden yapılmış olması ile ilgisi olduğu düşünülebilir.

Çocuk sahibi olma ve çocuk sayısı ile kadınların yaşadıkları şiddet arasında yakın bir ilişki bulunmaktadır. Çocuk sayısının artışı kadınların yaşadıkları şiddet ortamını terk ederek, yaşamlarını yeniden kurmalarını güçleştirmektedir. Kadınların çocukların sorumluluğunu çoğu zaman tek başına taşımaları, şiddet yaşanan ailelerde çocukların da şiddet mağduru olması ve çoğunlukla şiddet uygulayıcının şiddetine maruz kalmaları, şiddetle mücadelede kadınların çocuklarıyla birlikte düşünülmesini gerektirmektedir. Bazı başvuru öykülerinde ailelerin şiddet gören kızlarını evlerine kabul ederken çocukları babaya bırakma şartı getirdiklerini, bu nedenle kadınların yaşadığı şiddet ortamından uzaklaşamadıkları görülmüştür.

Başvurucuların eğitim durumunu gösteren tabloda, kadınların eğitim alabilme ve eğitime devam edebilme oranları da gösterilmiştir (Tablo-11). Başvurucuların yalnızca bitirdiği eğitim düzeyi değil, yarım bıraktıkları eğitim düzeyi de tabloda gösterilmiştir. Bu tablo birkaç nedenle önemlidir.

Birincisi kadınların eğitimlerinin yarım kaldığı gerçeğini göstermektedir. Tabloda da görüleceği gibi başvuru-cuların toplam % 5,2'si eğitimlerini yarıda bırakmış, % 7.8'i ise eğitim olanaklarına hiç erişememiştir. Bu oran toplam içinde % 13,0'a denk düşmektedir. Bu rakam ise kadınların eğitim olanaklarına kavuşma ve devam edebilme şansına sahip olma bakımından ne kadar dezavantajlı bir konumda olduğunu göstermektedir.

İkincisi ise aile içi şiddet sorununun eğitim eksikliği ile ilişkilendirilerek şiddetle mücadelenin eğitimle sınırlandırılmasına neden olan anlayışın yanlışlığını ortaya çıkarmaktadır. Veriler, zorunlu temel eğitim sonrasında orta ve yüksek öğrenim görmüş kadınların da, aile içi şiddet nedeniyle mağdur olduğunu göstermektedir. Lise, lise terk, üniversite terk, üniversite ve lisansüstü eğitim kategorilerinin toplamı % 33,5'dir. Bu rakama ilköğretim düzeyini eklediği

mizde ortaya çıkan sayı % 65,0'a ulaşmaktadır. Dolayısıyla bu rakamlar, aile içi şiddet sorununun yalnızca eğitim görmemiş kadınların sorunu olduğu iddiasının doğru olmadığını bir kez daha göstermektedir.

Örneğin lisans üstü eğitim kategorisinde yer alan başvuruların 3 tanesinin doktora düzeyinde eğitim almış kadınlar olduğu görülmektedir. Aile içi şiddet, yalnızca eğitim olanaklarına ulaşmamış kadınların yaşadığı bir mağduriyet değildir. Bu sorun, tüm toplumsal kesimler için çeşitli farklılıklar gösterse de büyük oranda benzer olan cinsiyet kavrayışı ve cinsiyetler arası iktidar ilişkileriyle ilişkilidir. Ancak deneyimlerimiz bize eğitimin şiddet döngüsünden çıkma kararı veren kadınlar için önemli bir avantaj olduğunu da göstermiştir. Eğitim imkanlarından yararlanmış kadınların iş bulmak konusunda nispeten daha az sıkıntı yaşadıklarını ve şiddetle mücadele mekanizmalarına doğrudan ulaşabildiklerini görmekteyiz.

Danışma merkezlerine başvuran kadınların meslek durumlarına baktığımızda başvurucuların çoğunun çalışmadığını görmekteyiz (Tablo-12). Bu tabloya göre başvurucular arasında % 21,7'lik payla en yüksek oran ev kadınları oluşturmaktadır, % 21,5'lik payla

önemli bir kesim de çalışmadığını ifade etmiştir. Bu durum kadınların herhangi bir gelir getirici iş ya da meslek sahibi olmaları bakımından düşünüldüğünde, kendisini gelir getirici bir iş yapıyor olarak görmeyen kadınların oranı %43,2'ye yükselmektedir.

Tabloda ortaya çıkan diğer bir nokta ise belirtilen işlerden bir kısmının sosyal güvence kapsamında olmayan, yani kayıt dışı işler olmasıdır. Başvurucu kadınların % 5'lik kısmı gündelikçilik yapmakta, işçi kategorisindeki kadınların bir kısmı ise geçici tarım işçiliği yapmaktadır. Bu oranlar, kayıtlı, sosyal güvencesi olan işlerde çalışan kadınların sayısının azlığını, kadınların emeğinin ve üretime katkısının görünmez kıldığını göstermektedir. Bu tablo aynı zamanda kadın istihdamı sorununun ciddiyetini ortaya koymaktadır. Kendisini ev kadını ya da çalışmıyor olarak tanımlayan, aile içindeki üretime katkısını yok sayan, ürettiklerine ekonomik bir değer atfetmeyen kadınları da bu grup içinde değerlendirdiğimizde konunun önemi daha da artmaktadır.

Danışma merkezlerine başvuruda bulunan kadınların % 27,2'si gelir getirici bir işinin olduğunu, % 58,9'ü ise gelir getirici bir işi olmadığını belirtmiştir (Tablo-13). Bu veriyi değerlendirirken

başvurucu kadınların eğitim durumlarını gösteren Tablo-11'i hatırlamak gerekir. Başvurucu kadınların ilkokul (% 30,6), ortaokul (% 2,7) lise (% 8,9) üniversite (% 9,6) ve lisansüstü (% 0.9) mezuniyetleri olmasına rağmen gelir getirici bir işe sahip olanların oranı yalnızca % 27.2'dir. Bu iki rakamı yan yana getirdiğimizde, çalışmak için gereken asgari düzeyde becerileri edinmiş ya da asgari gerekliliklerin üzerine çıkacak eğitim sürelerine sahip olmalarına rağmen kadınların çalışma yaşamına katılmalarının sınırlılığı daha açıkça ortaya çıkmaktadır.

Kadınların ekonomik olarak güçlenmelerinin, şiddetle mücadele de onlara destekleyici ve güçlendirici etkisi olduğu açıktır. Veri tabanına bu alanda girilen bilgilerden kadınların bu olanaklardan yoksun olduğu ve büyük bir çoğunluğunun hiçbir gelirinin olmadığı görülmektedir.

Başvurucuların sosyal güvencelerinin olup olmadığına ilişkin bilgiyi veren Tablo-14, başvuru sahiplerinin % 42.2'sinin sosyal güvenceye sahip, % 43,4'ünün ise sosyal güvenceden yoksun olduğunu göstermektedir. Sosyal güvenceye sahip olma oranının gelir getirici bir işe sahip olma oranından yüksek olmasının nedeni ise kadınların, eşleri veya ba-

baları dolayısıyla sosyal güvence altına alınabilmesidir. Buna rağmen danışma merkezlerine başvuran şiddet mağduru kadınların çoğunun sosyal güvenceleri olmadığı ve bu durumun kadınlar için hayatlarını daha da zorlaştıran bir faktör olduğu, görüşme formlarına bakıldığında ortaya çıkmaktadır.

Yine danışma merkezi deneyimimiz göstermektedir ki bir çok kadın kendileri ve çocukları için eşleri dolayısıyla sağlanan sosyal güvenceden yoksun kalmamak için yaşadığı şiddete sessiz kalmakta ve katlanmaktadır.

Ülkemizde çeşitli bölgelerde bulunan kadın danışma merkezlerine farklı yaşlardan, sosyal tabakalardan, kültürlerden, dinlerden, etnik kimliklerden kadınlar başvurmaktadır. Yaşadıkları şiddet nedeniyle merkezlere başvuran bu kadınlarla dayanışmak, şiddetle mücadelede onlara destek olmak, karşılıklı ilişki geliştirmek için dil önemli bir araçtır.

Çalışma kapsamındaki kadın kuruluşları ile gerçekleştirilen toplantıda katılımcılardan bazıları faaliyet gösterdikleri bölgede Türkçe dışında da dillerin konuşulduğunu ve danışma merkezlerine Türkçe bilmeyen kadınların da başvurduğunu ifade etmiştir. Merkezlerine başvuran bu kadınlarla iletişim kurmak ve şiddetle mücadelelerinde onlara des-

tek olmak için, danışma merkezlerinde bölgede konuşulan dilleri bilen kişilerin çalışmasının, kendileri için şiddetle mücadele çalışmalarını yürütmek ve kadınlarla iletişim kurmak açısından önemli olduğunu belirtmişlerdir. Bu durumun görünür olması amacıyla bu sorunun da görüşme formlarına konmasını istemiş ve bu istek çoğunluk tarafından kabul edilmiştir. Tablo 15 bu soruya verilen cevapları yansıtmaktadır.

3.2.3 Şiddet Türleri

Danışma merkezlerine başvuran kadınlar genellikle en görünür olan şiddet türünden bahsetmekte, yaşadığı diğer şiddet türlerini öykülerinin içinde sıradan bir olay şeklinde anlatabilmektedirler. Danışma merkezlerinde çalışan kadınlar başvuruçunun anlattığı hikayeyi kayıtlara geçirirken bu şiddet türlerini kategorilendirerek yazarlar. Bu hem kadına verilecek desteğin, hem de şiddetle mücadelede izlenilecek aşamaların ve yöntemlerin belirlenmesinde önem taşımaktadır. Veri tabanına girilen görüşme formlarında da, başvuruçuların yaşadıkları şiddet ayrıştırılmış, psikolojik, fiziksel, cinsel, ekonomik ve kültürel şiddetin hangi türüne maruz kaldıkları ayrı ayrı kodlanmıştır. Bunun

nedeni belirtildiği üzere kadınların şiddet olgusunu yalnızca fiziksel şiddete indirgemeleri ve yaşadıkları psikolojik, ekonomik ya da diğer şiddet türlerini yaşamları içinde doğallaştırmaları nedeniyle olayı anlatırken fiziksel şiddet dışında çoğunlukla diğer şiddet türlerini tanımlamamalarıdır.

Bununla birlikte şiddete ilişkin çalışma ve kampanyaların artması, konunun medyada da sık sık gündeme gelmesi, şiddet türleri hakkında farkındalığın artmasına neden olmuş, şiddet mağduru kadınların bazıları merkezlere başvurduğunda yaşadıkları şiddeti türlerine göre ayrıntılandırarak anlatmaya başlamışlardır.

Şiddet türlerini bu biçimde ayrıştırmak farklı durumları birbirinden bağımsız ya da ilişkisiz ele aldığımız anlamına gelmemektedir. Çünkü şiddetin birbirini besleyen ve birbirini doğuran bir olgu olduğunu gözden kaçırmamak gerekir. Şiddet türlerinin birbirine eşlik ettiği ve pek çok vakada birkaç şiddet türünün bir arada yaşandığı yapılan başvurularda da açıkça görülmektedir. Formların çoğunda yaşadığı şiddet türü sorusuna birkaç şiddet türü birden işaretlenmiştir. Bu bilgi de bize kadınların birden fazla şiddet türü ile aynı anda mücadele etmek zorunda kaldıklarını göstermektedir.

Danışma merkezlerine başvuran kadınların %50,0'ı psikolojik şiddete maruz kaldığını ifade etmiştir (Tablo-16). Bu oldukça yüksek bir rakamdır. Bu rakam bize başvuru yapanların yarısının, sözlü aşağılama, ayrımcılık, baskı, küçümseme v.b psikolojik şiddet türü ile karşı karşıya olduğunu göstermektedir.

Ancak birkaç nedenle burada ifade edilen rakamdan daha büyük bir kısmının psikolojik şiddetle karşı karşıya olduğunu söylemek mümkündür. Nedenlerden birincisi kadınların pek çok durumda yaşadıkları psikolojik şiddeti, şiddet olarak algılamamasıdır. Bu algı nedeniyle yaşadıkları psikolojik şiddeti yaşamlarının doğal bir parçası kabul etmektedirler. Bu doğallaştırmanın örneği ise fiziksel şiddete maruz kalan kadınların bir kısmının psikolojik şiddet sorusuna hayır cevabı vermesidir. Oysa, fiziksel şiddetin yaşandığı bir ortamda sözel şiddetin olmadığını söylemenin zor olduğu şiddetle mücadele deneyimimizden bildiğimiz bir gerçektir.

Fiziksel şiddete uğrama oranını gösteren Tablo-17'ye göre başvuru yapanların % 47,9'u fiziksel şiddet yaşadığını ifade etmiştir. Bu rakamın, yanıtız sorularla artabileceği de düşünüldüğünde karşımıza oldukça çarpıcı bir tablo çık-

maktadır. Fiziksel şiddetin bu kadar yüksek oranda yaşanması ve danışma merkezlerine başvuran kadınların neredeyse yarısının bu şiddet türünden mağdur olması, diğer şiddet türleri de göz önüne alındığında aile içi şiddetin ne kadar yaygın olduğunu çarpıcı biçimde ortaya koymaktadır. Fiziksel şiddet yaşadığını söyleyen kadınların çoğunlukla vücutlarında iz bırakan ve bedensel bütünlüklerine ciddi zarar verildiği durumda bunu fiziksel şiddet olarak adlandırdığını, tartaklama, itip kakma, tokat v.b eylemleri şiddet olarak tanımlamadıkları düşünüldüğünde durumun vahameti daha fazla ortaya çıkmaktadır.

Cinsel şiddet oranını gösteren 18. Tablo'ya göre başvuru yapanların cinsel şiddet görme oranı % 18,5 olarak görülmektedir. Ancak bu oranın kayda geçen rakamdan daha yüksek olduğunu danışma merkezi deneyimimizden bilmekteyiz. Özellikle telefonla yapılan başvuruların oranı düşünüldüğünde ve yüz yüze görüşmelerde dahi kadınlar için anlatılması zor olan bu şiddet türünün telefonla alınan başvurulara çok az yansıtacağı görülebilmektedir. Özellikle aile içinde cinsel şiddet, görünür kılınması ve kaydedilmesi en zor şiddet biçimlerinden biri olduğundan

kadınların eşlerinden gördükleri cinsel şiddet de görünmezliğini sürdürmektedir. Eşi istediği zaman cinsel ilişki kurmanın kadınlık görevi olduğu, bu konuların konuşulmasının ayıp olduğu düşüncesi cinsel şiddeti kadınların en zor anlattığı şiddet biçimine dönüştürmektedir. Yakın zamana kadar aile içi tecavüzün suç dahi sayılmadığını düşündüğümüzde bu alanın ne kadar kapalı olduğu ve mücadele edilmesi en zor alanlardan biri olduğu daha rahat anlaşılmaktadır.

Ekonomik şiddet oranlarını gösteren Tablo-19'a göre danışma merkezlerine başvuran kadınların % 34,2'si ekonomik şiddet türüne maruz kaldıklarını ifade ederken, kadınların % 18,9'unun bu soruya yanıtı bilinmemektedir.

Ekonomik şiddete ilişkin bilginin, yıllardır bu alanda çalışan kadın örgütlerinde bile diğer şiddet türlerine göre daha kısıtlı ve eksik olduğu göz önünde bulduğunda aslında bu şiddet türüne maruz kalan kadınların çok daha yüksek bir oranda olduğu söylenebilir. Ekonomik şiddet, yaygın olarak, eşin para vermemesi, harcamaları sınırlaması, kadının gelirine el koyması, zorla çalıştırılması ya da çalışmasına izin vermemesi biçiminde tanımlanmaktadır. Türkiye'de ki tapu kayıtlarının sadece % 4'ünün kadınlara ait olduğu, aile

mülkiyetinin dağılmaması amacıyla kadınların aileler arasında pazarlık aracı haline getirildiği (zorla evlilik), kadın bedeninin satılabilir meta haline dönüştürüldüğü ve bu pazarın gittikçe büyüdüğü göz önünde bulundurulduğunda ekonomik şiddet tanımının genişletilmesi ve kadın örgütlerinin de bu şiddet türü üzerinde daha fazla çalışması gerektiği sonucu ortaya çıkmaktadır.

Kadınların gelenek, din v.b nedenlerle yaşadığı, yukarıda sayılan şiddet türlerinin birçoğunu kapsayan ama sadece bu tanımlarla ifade edilemeyen bir kategoriye gerek duyulduğu ve bunun kültürel şiddet olarak tanımlandığı, katımcı kadın örgütleri tarafından dile getirilmiştir. Kültürel şiddet, şiddetle uğraşan kadın örgütlerinin gündemine diğer şiddet türlerine kıyasla yeni girmiştir. Tanımı ve kapsamı konusunda tartışmalar sürmekte olan kültürel şiddetin ortaklaştırılmış, uzlaşmış genel bir tanımı henüz yoktur. Ancak böyle bir kavrama duyulan ihtiyaç şiddetle uğraşan kadın örgütlerinin çoğunun hemfikir olduğu ve üzerinde tartıştığı bir konudur. Bu nedenle bu kategoride veri tabanını oluşturan görüşme formunun şiddet türleri seçenekleri arasına eklenmiştir. Başvurucuların % 14,4'ü (Tablo-20) kültürel şiddet gördüklerini belirtmiştir.

Eşin, ailenin dışında aşiret gibi daha kalabalık akrabalık organizasyonlarının da kadınlar üzerinde baskı, kontrol ve şiddet uygulamaları, bunun meşru görülmesi hatta kadınların yaşam hakkının ellerinden alınması, kadının aile baskısı nedeniyle eşinden ayrılamaması v.b durumlar bu kategoriye örnek olarak verilebilir. Kültürel şiddet türünün, kadın örgütlerinin gündeminde daha yoğun olarak yer alması gerekliliği, bu çalışmanın çıktılarında birini oluşturmaktadır.

3.2.4. Şiddet Uygulayan Bireye İlişkin Bilgiler

Tablo-20'den itibaren ulaşılan bilgi, şiddet uygulayan bireye ilişkin özellikleri kapsamaktadır. Bu tablolarda şiddet uygulayan bireyin yakınlığı, eğitim durumu, mesleği gibi kişisel bilgiler bulunmaktadır. Ancak başvurucuların en fazla yanıtız bıraktıkları sorular bu kategoriye girmektedir. Bu durum bir kısmı daha önce de belirtildiği gibi teknik nedenlerle, bir kısmı ise başvurucuların çeşitli nedenlerle yakınlarının kişisel bilgilerini vermektan kaçınmaları ile ilgili nedenlerle açıklanabilir. Ancak bu veriler de, kadınların, en fazla eş ve ailedeki diğer bireylerden şiddet gördüğünü göstermektedir.

Kadın danışma merkezlerine başvuran kadınlara şiddet uygulayan kişi % 51,8 oranıyla eşler olmaktadır (Tablo-21). Başvurucuların % 52,3'ünün resmi, % 3,0'ünün dini nikahlı, % 7,8'inin evli ancak ayrı yaşıyor olduğunu düşündüğümüzde (Tablo-7) başvurucuların büyük çoğunluğunun eşlerinin uyguladığı şiddet nedeniyle danışma merkezlerine başvurdukları ortaya çıkmaktadır. Ancak özellikle geleneksel aile içinde yaşayan başvurucular, eşlerinin ailelerinden de şiddet gördüklerini belirtmişlerdir

Bunun yanında kendi ailelerinde özellikle baba ve erkek kardeşlerinden şiddet gördüğünü ifade eden başvuru oranı % 10,0 dır. Bu orana çocuklarından şiddet gören % 2,1 oranında kadınları da eklediğimizde, kadınların en yakınlarından şiddet gördükleri ortaya çıkmaktadır. Tablo-21 bizlere kadınların % 69,0'ünün aile içinde şiddet gördüğünü göstermektedir, sorunun % 27,6 oranında yanıtız bırakıldığı dikkate alındığında, bu oranın çok daha fazla olacağı düşünülmektedir.

Tabloda görülen başka bir nokta ise iş çevresinde şiddete maruz kalan başvurucularla ilgilidir. Bu başvuruların oranı tablo'da da görüldüğü gibi 0,9'dur. Ancak iş yerinde özellikle cinsel şiddet

vakalarının çoğunlukla kayıt altına alınamayan bir yanı olduğu bilinmektedir. Kadınlar işlerini kaybetmek korkusu, kendilerine inanılmaması endişesi, çevrede ve ailede olayın duyulması nedeniyle oluşan korku v.b nedenlerle yaşadıkları bu şiddeti görmezden gelerek ya da yok sayarak karşılamaktadır.

Kadın danışma merkezlerine yapılan başvurular düşünüldüğünde kadınların yaşadıkları ilk şiddet olayında değil, yaşadıkları şiddetle baş edemeyecekleri noktaya geldiklerinde, çoğunlukla da yaşamlarından endişe etmeye başladıkları noktada yardım almak istedikleri bilinmektedir. Yine kadınların yaşadıkları şiddetin birden fazla insan tarafından uygulanmaya başlanması, özellikle çocukların ve ailedeki diğer bireylerin de şiddet eylemlerinde bulunması, kadınların danışma merkezlerine gitmelerine neden olmaktadır.

Tablo-22 şiddet uygulayan kişinin yaş bilgisini içermektedir. Bu soruya kadınların yarısından fazlası (%63,2) cevap vermemiştir. Kadınların şiddet uygulayan kişi ya da kişiler hakkında bilgi verme konusunda çekimser kalmalarının, diğer yanıtsız soruları açıkladığımız nedenlerin yanı sıra, korkuyor olmalarıyla ilgili olduğu düşünülmektedir. Şiddete maruz kalan kadınların

çoğunun şiddetin sebebi olarak kendilerini görmeleri ve kendilerinde neden aramaları da faile ilişkin bilgilerin verilmemesinde önemli bir faktördür.

Tablo-23 tıpkı Tablo-22 gibi şiddet uygulayan bireyin özelliklerini ve bilgilerini derlemeye yöneliktir. Ancak yine aynı nedenlerle bu soruya da kadınların % 69,2'si cevap vermemiş ya da cevap alamamıştır.

Yine de elde edilen oranlar, şiddet uygulayan bireylerin eğitim durumunun, şiddet uygulama ile doğrudan bağlantılı olmadığını göstermektedir. Şiddet uygulayan bireylerin büyük çoğunluğunu ilkökul mezunları (% 14,2) oluştursa da, lise mezunu olanların oranının yüksek olduğu görülmektedir (% 9,4).

Tablo-24'de tıpkı önceki 2 tablo gibi şiddet uygulayıcının profiline ilişkin bilgileri içermektedir. Bu amaçla şiddet uygulayan bireyin mesleğinin sorulduğu bu soru yine aynı nedenlerle % 61,2 oranında yanıtsız bırakılmıştır. Bu tablodaki verilerde şiddetin nedeni ile ilgili yaygın olan yanlış bir inanışında bir kez daha çürütüldüğünü görmekteyiz. İşsizliğin, şiddetin önemli bir nedeni olduğu yönünde yaygın bir kanı bulunmasına rağmen şiddet uygulayan

bireylerin sadece % 6,6'sının işsiz, % 5,7'si işçi, % 3,4'ü memur ve tablodaki en yüksek oran olan % 11,4'ünün ise serbest çalışan olduğu görülmektedir.

3.2.5 Başvurucuların Danışma Merkezlerine Nasıl Ulaştıklarına Dair Bilgiler

Tablo-25 başvuru kadınların danışma merkezlerine gelmeden önce başka kurumlara başvurup başvurmadığını, eğer başvurduysa hangi kurumlar olduğunu görmek için düzenlenmiştir. Görüldüğü gibi daha önce başka bir kuruma başvurmayanların oranı % 37,4'dür. Yanıtsız sorular değerlendirme dışı bırakıldığında başka bir kuruma başvuranların oranı, % 28,1 olarak karşımıza çıkıyor. Elbette, yanıtsızlar içinde başka kurumlara başvuru yapmış kişilerin olabileceği de düşünülmelidir.

Kadınların şiddet nedeniyle başvuruda buldukları diğer kurumların ardından yeniden kadın danışma merkezlerine başvurmalarının nedenleri şu başlıklar altında toplanabilir.

- Kadınların yaşadıkları şiddet olayının sona ermemesi ya da şiddet ortadan kaldırılsa dahi sonraki aşamalarda kadınların güçlenmesini sağlayacak, hayatlarını sürdürecektir mekanizmanın kurulamamıştır.

- Kadınlar genellikle ağır şiddet vakaları nedeniyle başvuruda bulunmakta, sonraki süreçte şiddet döngüsünün izlediği çeşitli aşamalar nedeniyle şiddetle mücadelesini yarıda bırakarak, yaşanan bir diğer ağır şiddet vakasında yeniden başvuruda bulunmaktadırlar.

- Kadınlar şiddet ortamından hemen uzaklaşma imkanı bulamadıklarından (sığınmaevlerinin yetersiz oluşu, izlenen hukuki sürecin kısa vadede sonuçlanamaması, çocukların varlığı, çevre baskısı, ekonomik destekten yoksun olma, toplumda dul kadın olarak görülme korkusu, yaşanan içsel süreçler v.b) şiddet ortamına geri dönüp, şiddet devam ettiği için bir noktada tekrar çözüm bulma arayışı ile harekete geçmektedir.

- Kadınlar şiddet nedeniyle çeşitli kurumlara başvuruda bulduklarında bu merkezlerden yapılan müdahalelerle şiddet bir süreliğine durmakta, şiddet uygulayıcı çeşitli nedenlerle (karakola gidip ifade vermiş olması, hakkında dava açılması, kadının bir süreliğine sığınmakta kalması, şiddet uygulayıcının yasalar nedeniyle evden uzaklaştırılması, kadının ciddi yaralanması sonucu duyulan korku v.b) şiddet uygulamaktan vazgeçmektedir. Ancak şiddet yeniden uygulanmaya başladığında kadınlar edindikleri bu deneyim nedeniyle yeniden bu merkezlere başvuru

da bulunmakta, daha kalıcı çözümlere girişmektedirler.

- Kadınlar şiddet nedeniyle başvuruda bulunduğu kurumdan cevap alamamış olmak, kendisiyle ilgilenilmediğini düşünmek v.b nedenlerle de başka kurumlara başvuruda bulunmaktadır.

Tablo-25 bizlere kadınların şiddet nedeniyle en fazla % 9.8 ile kadın örgütlerine başvuruda bulunduğunu göstermektedir. Resmi kurumlar içinde kadınların şiddet nedeniyle başvuruda bulunduğu ilk adresin ise % 5,3 ile SHÇEK olduğu görülmektedir.

Bugün aile içinde kadına yönelik şiddetle etkin bir mücadele için kamu kurumlarının yerel yönetimler ve ilgili kadın örgütleri ve diğer sivil toplum örgütleri ile işbirliği içinde çalışacağı bir mekanizmanın yaratılması acil bir ihtiyaçtır. Şiddetin açığa çıkmasından önce başlayan, yani gereken yasal düzenlemelerle şiddeti önleyici tedbirler alan, şiddet yaşandığı durumlarda ise kadınları koruyucu ve güçlendirici bir süreç içeren bu mekanizma, kadınların şiddet gördüğü ortama dönmemesi için kendisine ihtiyaç duyduğu maddi ve manevi tüm destek ve araçları sunacak olanakları içermelidir. Ancak mevcut durumda ve tabloda da gördüğümüz

üzere bu mekanizmanın eksikliği ve buna duyulan ihtiyaç varlığını sürdürmektedir.

Tablo-26'da kadınların danışma merkezlerine nasıl ulaştığı sorusunun cevabı görülmektedir. Kadınlar danışma merkezlerine en fazla % 32.6 yakınları aracılığıyla ulaştıklarını belirtmişlerdir. Bu durum daha önce danışma merkezine başvuran ya da bir şekilde merkezin faaliyetleri hakkında bilgi sahibi olan kadınların bu bilgiyi yakınlarına aktardıklarını göstermektedir. Merkezlerin faaliyetlerini daha fazla kadına duyurma amacıyla yürüteceği çalışmaların daha fazla sayıda şiddet mağduru kadının danışma merkezlerine başvuruda bulunmasını sağlayacağını buradan hareketle söylemek mümkündür. Ayrıca yerel ve ulusal medyanın kadına yönelik şiddet kampanyaları yürütürken kadınların şiddet nedeniyle başvuracağı adresleri belirtmeleri, bu merkezleri tanıtabilecek programlar yürütmesi ve özellikle yerel medyanın bölgede kadınların şiddete uğradıklarında başvuruda bulunabilecekleri kurumları ve faaliyetleri tanıtmaları bu açıdan önemlidir. Kadınların % 4,1 oranında medyadan edindiği bilgi sonucu bu adreslere başvurmuş olması, medyanın bu alandaki çalışmalarının yetersizliğini, daha etkili ve sürekli yayınlar yapılması gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Kadın Danışma Merkezleri Başvuru Bilgi Formu

Başvuru No:

1) Kurum Adı:

2) Başvuru Tarihi:

3) Kim İçin Arıyor ?

a) kendisi

b) diğer .....

4) Görüşme Şekli:

a) yüz yüze

b) telefon ile

5) Nereden Arıyor?

6) Bize Nasıl Ulaştı?

7) Başvuru Sahibinin Yaşı:

8) Başvuru sahibinin medeni durumu:

- a) Resmi nikahlı b) imam nikahlı c) boşanmış d) ayrı yaşıyor e) bekar
f) kuma g) birlikte yaşıyor

9) Çocuk Sayısı:

(...) Kız

(...) Erkek

10) Başvuru Sahibinin Bedensel ve/veya Zihinsel Sakatlığı Var mı?

11) Başvuru Sahibinin Eğitim Durumu:

12) Başvuru Sahibinin Mesleği:

13) Başvuru Sahibi Gelir Getirici Bir İş Yapıyor mu?

14) Sosyal Güvencesi Var mı?

15) Konuşabildiği Diller

16) Başvuru Nedeni (Öyküsü):

17) Başvuru Sahibinin Maruz Kaldığı Şiddetin Türü:

a) Psikolojik (sözel) şiddet b) Ekonomik şiddet c) Cinsel şiddet

d) Fiziksel şiddet e) Kültürel şiddet

f) Diğer .....

18) Şiddeti uygulayan kim?

a) .....

b) .....

c) .....

Yaşı :

Yaşı :

Yaşı :

Eğitim durumu:

Eğitim Durumu:

Eğitim Durumu:

Mesleği :

Mesleği :

Mesleği :

19) Daha önce bir kuruma başvurdu mu? Nereye?

20) Biz ne yaptık?

4. Sonuç

Kadın Danışma Merkezleri Ağı ve Kadına Yönelik Şiddet Veri Tabanı Oluşturma Projesi, yıllardır bu alanda çalışma yapan ve kadına yönelik şiddetle ilgili verilere, kadına yönelik şiddetle mücadele deneyimlerine sahip olan kadın örgütlerinin, bu bilgileri, emeklerinin ve çabalarının görünür olmasına katkıda bulunacak bir veri tabanı aracılığıyla ortaklaştırma çabasının ilk adımıdır.

Her ilkte olduğu gibi bu çalışma da bizler için büyük heyecan, zorluk, bilinmezlik ve büyük bir sorumluluk demektir. Kuşkusuz farklı bölgelerden, farklı örgütlerden kadınların bir araya

geldiği ve alanında bir ilki gerçekleştirdiği bu çalışmanın bir çok eksiği, hatası ve geriye dönüp baktığımızda keşke şöyle yapsaydık ya da yapmasaydık diyeceğimiz yönleri olacaktır. Ancak bu çalışmanın bir ilk olduğu ve veri tabanının halihazırda faaliyetlerini sürdürdüğünü düşündüğümüzde, saydığımız bu dezavantajların ve eksikliklerin, veri tabanının bundan sonra daha iyi ve doğru çalışması yönünde avantajlara dönüşeceğini düşünüyoruz.

Kadın Danışma Merkezlerimizde yıllardır dosyalarımıza, sonrasında bilgisayarlarımıza girdiğimiz farklı içerikte ve biçimdeki görüşme formlarımızı or-

taklaştırmak, elektronik ortamdaki bir veri tabanına aktarmak hepimiz için önceleri zor oldu. Hala bilgisayarları olmayan ya da düzenli olarak internet bağlantısı sağlanamayan, bilgisayar kullanma becerisi bulunmayan kadın örgütlerimizin bulunduğu düşünüldüğünde bu zorluk daha da anlaşılabilir. Ancak her şeye rağmen hep bir çözüm yolu bulduk. Yıllardır tüm zorluklara, yokluklara rağmen alanda kadına yönelik şiddetle mücadele sürecinde edindiğimiz azim ve inat bu zorluklarla baş etmemizi de sağladı.

Görüşme formlarının veri tabanına aktarılmasında, verilerin değerlendirilmesi ve raporlanması sırasında, ortaklaştırılan görüşme formunda değiştirilmesi, eklenmesi ve genişletilmesi gereken bazı soruların olduğunu gördük. Bu konu, veri tabanına üye kadın örgütleriyle yapılacak bir değerlendirme toplantısında görüşülmek üzere ajandamıza yazıldı.

Bu çalışma farklı bölgelerden, kısa bir sürede derlenen ve danışma merkezlerinin yaşadığı bir çok zorluk ve soruna rağmen bizlere ulaştırılan verileri içermektedir. Ve bizlere kadınların yaşadığı şiddetin somut ve acı tablosunu sunmaktadır. Veriler; farklı bölgelerde, farklı eğitim ve gelir düzeyindeki kadın-

ların % 50'sinden fazlasının psikolojik şiddet, % 50'sinden fazlasının ise fiziksel şiddet gördüğünü göstermektedir. Dokuz kadın örgütünün verileri, kadınların % 70'inden fazlasının aile içinde şiddet gördüğünü ortaya koymaktadır. Aile içi şiddetin yoğunluğu ve yaygınlığı bu sorunun ciddiyetini koruduğunu göstermektedir.

Bu çalışma, kadına yönelik şiddetle etkili bir mücadeleyi amaçlayan politikaların ve alınması gereken tedbirlerin hala yetersiz kaldığını göstermiştir. Kadına yönelik aile içi şiddetle mücadelede etkili bir mekanizmanın kurulması, kadın danışma merkezleri ve sığınma evlerinin sayısının artırılması, bu alanda çalışan kadın örgütlerinin desteklenmesi, 24 saat hizmet verecek alo şiddet hattının kurulması ve yasalarda yapılacak değişikliklerin cinsiyet eşitliği perspektifiyle ele alınması zorunluluğu gibi konular gündemlerimizdeki yerlerini korumaktadır.

Kadına yönelik şiddetle mücadele alanında çalışan kadın örgütleri olarak, deneyimlerimizi aktarmayı ve sorunlarımızı konuşmayı, kadına yönelik şiddetin ve özellikle aile içi şiddetin ne kadar yoğun ve yaygın olduğunu verilerle ortaya koymayı, bu alandaki çabalarımızı görünür kılacak araçlarla şiddetle

mücadele politikalarının belirlenmesini sağlamayı, bu süreçte aktif rol almayı, şiddetle mücadele mekanizmaları için yeni model ve yöntemler geliştirmeyi amaçlayan bu çalışma bir ilk adımı oluşturuyor. Bundan sonrası, bu alanda çalışan kadın örgütleri olarak bizlerin, bu adımı geliştirmesi ve genişletmesi ile belirlenecek süreci kapsıyor.

Kadına yönelik şiddetle mücadelede, danışma merkezleri olan kadın örgütleri olarak, bu küçük raporu daha fazla sayıda kadın örgütünün katılımıyla yıllık olarak yayımlamak ve ortaya çıkan verileri kamuoyuna duyurarak, kadına yönelik şiddetin önlenmesine yönelik taleplerde bulunmak bu yola çıkarken hedeflediğimiz noktayı oluşturuyordu.

Başta bu çalışmayı birlikte yürüttüğümüz Şahmaran Kadın Da(ya)nışma ve Araştırma Merkezi Derneği (İstanbul), Çanakkale Kadın El Emegini Değerlendirme Derneği, Kadınlarla Dayanışma Vakfı (İzmit), Van Kadın Derneği, Yaşamevi Kadın Dayanışma Derneği (Şanlıurfa), Bağımsız Kadın Derneği (Mersin), Kadın Danışma ve Dayanışma Derneği (Antalya), Adana Kadın Danışma Merkezi ve Sığınmaevi Koruma Derneği olmak üzere, Kadın Dayanışma Vakfı proje ekibine, projeye katkıda bulunan vakıf çalışan ve

gönüllülerine, projeyi maddi olarak destekleyen Avrupa Komisyonu ve Merkezi İhale ve Finans Birimine ve bize çalışma süresince destek olan Sivil Toplum Geliştirme Merkezi'ne teşekkür ediyoruz.

5. Kadın Danışma Merkezleri Ağını Oluşturan Kadın Örgütleri

Kadın Dayanışma Vakfı'nın yürütücülüğünde gerçekleştirilen projeye dahil olan kadın örgütlerinin, kurumlarını ve yaptıkları çalışmaları anlattıkları yazıları aşağıda alfabetik sıraya göre verilmiştir.

ADANA KADIN DANIŞMA ve SİĞİNMA EVİ KORUMA DERNEĞİ

Adana Kadın Danışma Merkezi ve Sığınma Evi Koruma Derneği (AKDAM) olarak 1998'den beri öncelikle Kadın'a yönelen şiddet konusunda ve Kadınların ihtiyacı olan Hukuksal ve Psikolojik desteklerin oluşturulması amacı ile çalışıyoruz.

Gerçekleştirdiğimiz başlıca çalışmalar:

1) Üyelerimiz YG21 Kadın Meclisi Danışma Merkezi'nde hizmet sunuyorlar.

2) Gönüllü Kadın Eğitimi amaçlı 3 günlük kurslarımızdan yüzlerce Kadın yararlandı.

3) YG21 Kadın Meclisi'nin "Önce Kadınım Sonra İnsanı" projesine katıldık. Kadın Eğitimlerini AKDAM olarak yaptık.

4) Adana Emniyet Müdürlüğü'nün daveti ile 13 emniyet merkezinde 20-0'ü aşkın emniyet görevlisine Şiddet konusunda bilgilendirilme yapıldı. Bu çalışma 2006'da yeniden başlatıldı.

5) Ensest konusunda Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde yürütülen bir bi-

limsel çalışmaya araştırma yürütücüsü olarak katılıyoruz.

6) İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü ile Adana Kadın Konuk Evi'nde çalışmak üzere protokol yapıldı.

7) Konuk Evi'nin döşenmesine yardımcı olduk. Misafirlerimizin giyim ve zaruri ihtiyaçlarını karşılamaktayız. Ayrıca talep halinde iş bulma konusunda da destek vermekteyiz.

8) 1998 yılından bu yana Türkiye genelinde bütün Kadın Kurultaylarına ve toplantılarına katılıyoruz.

KADAUM (Üniversite araştırma merkezi), Baro, Sosyal Hizmetler, başkanı kadın olan STK'ler, siyasi partilerin kadın kolları bir araya gelerek Adana Kadın Kuruluşları Birliğini 1994 yılında kurdular. Kuruluşa gelen şiddetin her türüne maruz kalan kadınlar çoğalınca, duyulan ihtiyaç üzerine 1998 yılında Adana Kadın Danışma Merkezi ve Sığınma Evi Koruma Derneği'ni kurduk.

KURUM : AKDAM (Adana Kadın Danışma Merkezi ve Sığınma Evi Koruma Derneği)

VİZYON : Her türlü şiddete hayır, hiçbir şiddet haklı değildir, şiddete sıfır hoşgörü.

YAKIN HEDEFLER : Daha çok projeler hazırlayıp, daha çok kadına ulaşmak.

MİSYON : Kadına yönelik şiddette kadına hukuksal ve psikolojik yardım.

UZUN VADELİ HEDEFLER : Derneğimize ait Danışma Merkezi ve Sığınma Evi açarak daha çok kadına ulaşmak ve yardımcı olmak.

YETKİLERİMİZ : Kadın bilincini yükseltmek, Haklarını aramak. Bu alanlarda eğitim vermek. Danışma merkezleri ve sığınma evlerinde gönüllü çalışmak ve açılmasında etkili olmak.

TEMEL DEĞERLER : Dernekte eşitliği, çoğulculuğu, katılımcılığı sağlamak; hiyerarşiyi önlemek. Kadın meclisi çatısı altında açtığımız Kadın Danışma Merkezi ve Sosyal Hizmetler ile yaptığımız protokolle açacağımız sığınma evini her zaman desteklemek.

POLİTİKALAR : Emniyet, Baro, Sosyal Hizmetler ile işbirliği.

GENEL HEDEF : Kadına karşı şiddetin azalmasına yardımcı olmak. Kadınlara eğitim vermek, eğitim alan kadınların başka kadınlara yardımcı olmasını sağlamak. Üye sayısını çoğaltarak, üyeler arasında yapılanmayı sağlamak.

ANTALYA KADIN DANIŞMA ve DAYANIŞMA MERKEZİ

Merkezimiz, Antalya'da 1998'de Kent Konseyi bünyesinde oluşturduğumuz Kadın Meclisi'nin 5 çalışma öbeğinden biri olan KADINA YÖNELİK ŞİDDET öbeğinden doğmuştur.

Öbekte kadına yönelik şiddeti önleyici çözümler üretmeye çalışırken, öncelikli hedef bir bağımsız kadın sığınağı açmaktı. Bu zor bir süreci ve danışma merkezi olmadan işleyemezdi. O yüzden önceliğimizi bir Kadın Danışma ve Dayanışma Merkezi açmak olarak belirledik.

Dönemin Büyükşehir belediye başkanıyla (DYP) bu konuda çeşitli görüşmeler yaptık. Başkan önerimize olumlu yaklaştı. Yer arayışı içindeyken, yerel seçimler oldu. Ve başkan değişti.(CHP)

Derdimizi anlatma süreci yeniden başladı. Günlerce haftalarca peşinden koştuk. Biz özel kaleminde beklerken arka kapılardan kaçtı. Aramızda aynı partiden kadınlar da vardı, onların katkısıyla merdivenlerde, şurada-burada yakalayarak derdimizi anlatmayı becerdik. Ardından bize belediyenin malı olan bir apartman dairesinde çalışabileceğimizi bildirildi.

Yeterli değildi, altında bir kahve vardı. Ancak her şeye karşın başlamalıydık. 2000 yılının mayıs ayıydı daire bize sözleşmesiz, yazısız çizisiz verildiğinde. Çıplak, eşyasız yerimizde ilk başvurumuzu aldığımız gün inanılmaz heyecanlıydık...

Yaz boyu çalıştık. O günlerde kapanan bir dernek şubesi eşyalarını bize bağışladı (ÇHD). Çıplaklıktan kurtulmuştu merkezimiz. Klimasız ortamda, Antalya'nın cehennemi sıcaklığında yaz boyu çalıştık. Temizledik, düzenledik, ilkelerimizi, çalışma biçimimizi vb saptadık. Toplantı salonu olarak kullandığımız salon batı cepheli ve çok çok çok sıcaktı. Yoğurt kâseleriyle duş yaptık, peçetelerle kurulandık... Ama mutluyduk. Başarmıştık. Daha da başaracaktık.

17 Ekim 2000 tarihinde resmen yaptık açılışımızı. Başlarken 25-30 kadar gönüllümüz vardı. Bir çok yerde, bir çok örgütte olduğu gibi bazı kadınlar aradığını bulamadı, bazıları şiddet gibi zor ve bulaşıcı bir işle uğraşmayı kaldıramadı, bazıları kişisel kırgınlıkları bahane etti ve gitti. Azaldık yıllar içinde. Bir avuç kadın, inatla, inatla sürdürüyoruz. Daha sonraki yerel seçimde belediye başkanı gene değişti. (AKP)

Kadın Sığınakları ve Danışma/Danışma Merkezleri Kurultayı bileşenleri olarak ortak bir karar almıştık. Her yerdeki kadın örgütleri belediye başkanlarıyla eş zamanlı olarak basın önünde görüşecek ve sığınak isteyecektik. Yeni başkandan görüşme randevusu için günlerce boğuştuktan sonra, başkan bize randevu vermiyor diye basın açıklaması yapacağız tehdidiyle randevu aldık.

Ve kararlaştırdığımız gibi 5 Temmuz gibi tüm kadın kuruluşlarıyla aynı anda isteğimizi ilettik. Doğaldır ki derdimizi anlamıyordu. “İş adamlarına gidin” diyordu. Bu işin yasalarla yerel yönetimlere verilmiş olduğunu yasa maddeleriyle birlikte belirttik. Bu sizin işiniz dedik. Ayrıca iş adamlarının reklamını yapamayacağı, rantından yararlanamayacağı bir alana yatırım yapmayacağını, kameralar önünde kurdele kesemeyeceğini vb de belirttik.

Merkezin başka gereksinimlerini, gelir getirici bir işletmemizin olması gerektiğini, orada kadın çalıştıracağımızı, kazancımızla da sığınak işinin sürdürülebilirliğinin sağlanacağını vb anlattık. Orada iki danışmanını görevlendirdi. Ne ki bu danışmanlarla görüşmeyi de bir türlü başaramadık!..

Başladığımızda, Yerel Gündem bünyesinde olduğumuz ve yerel gündemlerin gerçekleşen ilk projesi olduğu için UNDP bir bilgisayar almıştı bize. Eskidi, bozuldu... Görevlendirdiği danışmanlar ulaşılmazdı(!) Genel sekretere ulaşmak istiyorduk artık. Bilgisayarımız bozuk, bilgisunar erişimimiz yok yollu onlarca arama, yazma çizme yarar getirmede. Öyle ki, kapısında yatılı, görüşmeden gelmeyelim düşüncesiyle 3-5 kadının özel kalemine yorgan sermemiz de yarar sağlamadı. Ustaca atlatıldık.

Derken, Uçan Süpürge Antalya’da “Kadın S.T.K.lar Kamu İşbirliği” konulu bir eğitim yaptı 18-19 Mart’ta. Başkan orada da yoktu. Erişilmez genel sekreteri vardı. Ve tanıtım konuşmasında, “Dün sığınak açtık” dedi. Bombal Ve bizim haberimiz yok!. Nasıl olur diye sordüğümüzde, “Gizli Hicran Hanım” diye yanıtladı. Yanıtını verdik, yanlışlarını anlattık. Ulaşamadığımızı da elbette. Ve izleyen pazartesi günü sabahına randevu verdi bize. Buradan Süpürge’ye bir kez daha teşekkür ediyorum.

Pazartesi görüştük. Sorunlarımızı, gereksinimlerimizi sıraladık. Her gereksinimimizin karşılanması emrini verdi. Boya-badana, yerlerin laminant

kaplaması, dolap-terek-toplantı masası gibi şeyler yapıldı. Pırıl pırıl bir bilgisayar alındı (biz kendi kullarımlarımdan depoya indirilen ikinci ellere bile razıydık) ve kablosuz bilgisunar bağlantımız sağlandı.

Aynı görüşmede, başkanla görüşmemizde istediğimiz ve yapamazsınız diye vermediği fırın isteğimizden söz ettik. İkinci sıradaki isteğimiz (benim öncelikli düşüm) olan Kadın Pansiyonu olgusunu anlattık. Bu fikri benimsemi. Bu nerede nasıl yapılır sorusunu sordu, yanıtımız bir apartman dairesinde bile başlayabiliriz oldu. Apartman dairesinin uygun olmayacağını, Millî Emlak'tan 49 yıllığına arsa kiralayıp, bina yapılabileceğini söyledi. Bu harika bir şeydi. Ama henüz bu konuda bir şey yapamadık. Tamamlanan donanımımızın bir eksiği oturma grubu kaldı. Onu da tamamladıktan sonra merkezimizde bir teşekkür görüşmesi-ağırlaması yapmak üzere çağıracağız ve pansiyon konusunu konuşacağız. Gene de bizim düşüncemiz, yer bul, bina yap derken geçecek zamanda pansiyon işletmesine hemen bulunabilecek bir apartman dairesinde başlamak. Çünkü bu yakıcı bir gereksinim.

Şiddetten kurtulup yaşamını yeniden kurmak için yola çıkan kadın için

barınma tartışılmaz bir öncelik. Çoğu kez ev dışında hiç çalışmamış bir kadının küçücük paralarla bulduğu bir işle geçinmesi, yaşaması, dahası yaşamını yeniden kurması doğaldır ki olanaksız. Hayalimiz, kadınlar pansiyonda az parayla kalabilecek, aynı zamanda orada birkaç da kadın işlendirilmiş olacak. Sığınak gibi gizlilik gerektirmediğinden işletmesi de görece daha kolay olacak.

Merkezimizde, birçok benzerimiz gibi:

- Tüm hizmetler ve etkinlikler kadınlar tarafından ve kadınlar için yapılıyor.
- Merkezimiz tüm kadınlara açıktır. Kadınların katılımıyla güçlenmesi hedeflenmektedir. Yurdumuzda ve dünyada kadınlar bu tür merkezlerde bir araya gelerek dayanışmayı öğrenmiş ve güçlenmişlerdir.

Merkezimizde;

- Hukuksal Danışmanlık,
- Psikolojik Danışmanlık,
- Özgüven geliştirici destek sağlanmaya çalışılmaktadır.

Özgüven geliştirici desteklerimiz,

Çeşitli eğitim izlenceleriyle;

- Kadınların öfke ve kızgınlıklarını dile getirebilmeleri,
- HAYIR diyebilmeleri,
- Gereksinim ve isteklerini açıklayabilmeleri,
- Sorunlarını başka kadınlarla paylaşarak çözüm üretebilmeleri
- Özgüven kazanmalarını sağlamaya çalışmak biçiminde özetlenebilir. Şiddetle başa çıkmaya çalışırken, işimiz olmamakla birlikte kadınlara iş bulma konusunda da çabalarımız oluyor. Son zamanlarda, birkaç özel güvenlik kursundan başvurularımız için kontenjan sağladık. Bu durumu daha yaygın hale getirmeyi plânlıyoruz.

Gene içimiz olmamakla birlikte, başvurularımızın ürettiklerini paraya dönüştürebilmek, bu arada da merkeze üç-beş kuruş gelir sağlamak için keremler de düzenliyoruz.

Bugün için programladığımız ancak zorunlu birkaç nedenden ertelediğimiz bir de konferansımız olacak. TÖRE VE NAMUS CİNAYETLERİ konulu, konuşmacımız Mehmet FARAÇ.

Bu çalışma döneminde, Kadriye Beldesindeki bir ilköğretim okulundan şiddet konulu seminer istendi. İlginçtir

isteyen erkek bir okul-aile birliği başkanındı. Okulun ikinci dönem öğrencilerine, öğrenci velilerine, öğretmenlere ve turizm çalışanlarına olmak üzere çeşitli zamanlarda gönüllü avukatlarımız, psikoloğumuz ve gönüllülerimiz bu belde, Kadın Olmak, Toplumsal Cinsiyet Roller ve Kadına Yönelik Şiddet konularında bilgiler verdik.

Bu yoldaki etkinliklerimiz istek gelmesi, ilgi görmesi durumunda sürecek. İşimiz bu. Ve şiddet konuşulması hoş bir konu değil, tıpkı yaşanması gibi.

BAĞIMSIZ KADIN DERNEĞİ (MERSİN)

Bağımsız Kadın Derneği, 1996 yılından bu yana Mersin’de kadına yönelik şiddetle mücadele amaçlı çalışmalar yürütmektedir.

**KURULUŞ: MERSİN BAĞIMSIZ
KADIN DERNEĞİ**

ADRESİ: Mesudiye Mh. Cemalpaşa
Cd. No: 110 Kat: 2 D.No: 3 Mersin/
Türkiye

TEL/FAX: 00.90.324.3365092

DERNEK BAŞKANI: Abide Ölçer

KURULUŞ TARİHİ: 1996

DERNEĞİN AMACI:

1) Kadınlara yönelik şiddetle, özellikle de aile içi şiddetle mücadele amaçlı toplumsal duyarlılık oluşturmak.

2) Şiddete uğrayan kadınlara psikolojik ve hukuksal destek veren bir danışma merkezi açmak ve yürütmek.

3) Şiddete uğrayan kadınların barınabilecekleri bir kadın sığınma evi açmak.

4) Medya, kampanya ve eğitimler ile kadınları, toplumu, çeşitli kurumların meslek elemanlarını; kadına yönelik şiddet ve kadın, aile ve toplum üzerin-

deki etkileri hakkında bilgilendirmek, bilinç oluşturmak.

5) Kadına yönelik şiddetle ilgili kadın kuruluşlarının bu alandaki ortaklaşmış politikalarını yerelde uygulamak, uygulanmasına katkıda bulunmak.

6) Bu çalışmaları gerçekleştirecek finansmanı yerelde ve ülke içinde sağlamaya yönelik çalışmalar yapmak.

Bağımsız Kadın Derneği, 1996 yılından bu yana Mersin’de kadına yönelik şiddetle mücadele amaçlı çalışmalar yürütmektedir. Örneğin, 4320 sayılı ailenin korunmasına dair kanunun çıkarılması için Mersin’de 10.000 imza toplanmıştır. Belediyenin bir sığınma evi açması için yine 10.000’den fazla imza toplanmıştır.Çeşitli radyo, TV programları ile bilgilendirme, bilinçlendirme çalışmaları yürütülmüştür. 2002-2003 yıllarında Diyarbakır’daki KAMER ve Ankara’daki Kadın Dayanışma Vakfı ile birlikte yürüttüğü UNIFEM destekli bir proje kapsamında 500’den fazla kadına, gecekondulu mahallelerdeki evlerde düzenlediği toplantılarla bilgilendirme eğitimleri verilmiş ve şiddet ölçekleri uygulanmıştır. 1998 yılından bu yana her yıl gerçekleştirilmekte olan Kadın Dayanışma Merkezleri ve Sığınakları Kurultaylarının tümüne ka-

tılınmış, 2. kurultayı Mersin’de organize etmiştir.

Bağımsız Kadın Derneği kurulduğundan bu yana dernek merkezini, kadın dayanışma merkezi olarak çalıştırmıştır. 2002 yılına kadar da merkezin danışmanlık hizmetleri, İstanbul ve Ankara’daki kadına yönelik şiddetle mücadele amaçlı kadın kuruluşlarının gönüllü eğitimlerinden geçen kadınlar tarafından yürütülmüştür.

2002 yılından itibaren, yukarıda sözü edilen UNIFEM projesi kapsamında, danışma merkezinde ücretli bir psikolog istihdam edilmiştir. 2003 yılından itibaren de avukatlar tarafından hukuk danışmanlığı hizmeti sunulmuştur. Dernekte hukuk danışmanlığı sunulmayan günlerde bu hizmet, Mersin Barosu Kadın Hukuku Komisyonu’ndan temin edilmektedir.

Danışma merkezi haftada ortalama 15 psikolojik danışma, 5-6 hukuki danışmanlık başvurusu almaktadır. Derneğin radyo ve TV’ye konuk olduğu, mahallelerde eğitim uyguladığı zamanlarda bu sayılar 2-3 katına çıkmaktadır.

Kadınlar, aldıkları hizmete karşılık herhangi bir ücret ödemekle yükümlü değildir. Tüm hizmetler ücretsizdir.

Merkeze başvuran kadınların inanç ve ideolojilerine, etnik kökenlerine, giyim tarzlarına, eğitim ve gelir düzeylerine bakılmaksızın destek ve hizmet verilmektedir. Bu prensip derneğin tüm çalışmalarında geçerlidir, çünkü Bağımsız Kadın Derneği aynı zamanda ayrımcılıkla mücadele eden bir kuruluştur.

1996 yılından bu yana sürdürülen dayanışma merkezi çalışmaları sonucu derneğimiz kadınlar tarafından yaygın olarak bilinen bir adres olmuştur. 1999 yılında yaşanan iki büyük depremden sonra sivil toplum kuruluşlarına yapılan parasal yerel katkıların deprem bölgesine yönelmesi, 2001 ekonomik krizi ile yerel finansman katkılarının ani ve ciddi bir azalma göstermesi sonucu kadın dayanışma merkezinin işletme giderleri karşılanamaz hale gelmiş ve merkezin adres ve telefon numarasını kaybetmemek için MAMA CASH’ten acil yardım desteği alınmıştır. 2002-2003 yıllarında ise UNIFEM projesinde çalışan gönüllülerin yaptıkları bağış ve proje gelirleri sayesinde merkezin giderleri karşılanabilmiştir.

1980lerden bu yana çok yoğun göç almış Mersin’de sosyolojik yapıda çok önemli değişiklikler olmuş, şehrin ekonomik yapısı yeterli iş ve istihdam

imkanlarını yaratmadığı gibi, sosyal ve kültürel imkanlar da sınırlı şekilde gelişmiştir. Bu nedenle yaygın ve hızla artmakta olan bir yoksulluk ve bunun yanı sıra kentin yerli ve yeni göçmen nüfusu arasında uyumlu bir bütünleşmenin, entegrasyonun oluşmaması sorunu mevcuttur. Bu şartlar altında ataerkilliğin önemli bir göstergesi ve sürdürülme aracı olan kadına yönelik şiddet ciddi boyutlarda yaşanmaktadır. Derneğin 2002-2003 yıllarında yürüttüğü mahalle eğitimleri ile yeni göçmen nüfus ağırlıklı mahallelerde yaşayan kadınlara ulaşılmaya başlanmıştır. 2003-2004 yıllarında uygulanan 20 mahalle eğitimi çalışması ile bu mahallelerdeki çalışmalar daha da genişletilmiş, 2005 yılına kadar 2000'den fazla kadına ulaşılmıştır. Bu mahallelerde özellikle yerlerinden olmuş kadınların daha yüksek riskli grup olmaları, yoksulluk nedeniyle ücretli hizmetlerden yararlanma imkanlarının olmaması, kent içinde dolaşmak ve kentteki mevcut hizmet ve imkanlardan yararlanmak için gerekli bilgi ve imkanlara sahip olmamaları nedeniyle önem vermekteyiz.

Derneğin sığınma evi çalışmaları Mersin Büyükşehir ve Yenişehir belediyeleri ile sürdürülmektedir. Bugün artık arsası tahsis edilmiş, projesi çizilmiş

ve inşaatı programlanmış bir sığınma evi projesi mevcuttur; ancak inşaatına henüz başlanmamıştır. İnşaatı tamamlandığında sığınma evi belediye ile dernek arasında yapılacak bir protokol ile derneğin işletmesine verilecektir. Bu çalışmaları yoğunlaştırabilmek için, kadın danışma merkezinin derneğe ait bir bina olması rahatlatıcı, kolaylık sağlayıcı, olumlu etki yapıcı olacaktır.

2005 yılının mayıs ayında, İstanbul'da derneğimiz yararına, 111 kadın fotoğrafçı tarafından bağışlanan 111 fotoğrafın satıldığı bir müzayede düzenlenmiş ve geliri derneğimize bağışlanmıştır. Yazmakta olduğumuz projelerle de gelecekte Avrupa Birliği vb. fon kaynaklarının hibelerinden yararlanarak derneğimizin finansmanını sağlayacağız.

Derneğimiz 21.03.2007 tarihinde yeni binaya taşınmıştır. Derneğimizde psikolojik ve hukuksal danışmanlık hizmetleri sürmektedir. Derneğimiz Pazar günleri dışında 09:30-19:00 saatleri arasında açıktır.

ÇANAKKALE KADIN EL EMEĞİNİ DEĞERLENDİRME DERNEĞİ (KADIN DANIŞMA MERKEZİ)

Çanakkale batıda küçük bir öğrenci ve emekli kenti. Çağdaş ve modern görünümünün altında, buradaki kadınlar da her yerde olduğu gibi KADIN. Çağdaşlık ve modernlik genelde erkeklerin işine yarıyor; kadınlar da onların fon görüntüsü olarak yaşamaya devam ediyor; ediyorlardı. Ta ki “Kadının İnsan Hakları Eğitimi” 1998 yılında Toplum Merkezi’nde başlayana kadar. 1998 yılı Çanakkale’deki kadın hareketinin ilk adımlarının atıldığı, tarihi bir yıldır. Artık kadınlar kendileri için konuşmaya başlamışlardı.

Bu Nasıl Oldu?

O yıl yaklaşık 200 kadın “Kadının İnsan Hakları Eğitimi”nden geçti. Öğretilegen ve öyle yaşamak zorunda kaldıklarını düşündükleri hayatlarına artık başka bir yerden bakıyorlardı. Kadın bakış açısıyla kendi yaşamlarını yeniden inceliyor, düşünüyorlardı. Gerçek kimliklerini, kadınlıklarını anlamaya çalışıyor ve bundan sonrası... “Farkındalıklarımız o kadar arttı ki; tüm bunları görüyorken, şimdi ne yapmalıyız?” Toplantılar düzenlediler, tartıştılar,

değişimi başaran kadınlarla konuştular, öncelikli sorunlarını tespit etmeye çalıştılar ve sonuç: ÖRGÜTLENMEK önce, daha çok kadına ulaşabilmek, politikalar üretebilmek ve başlatacakları bu hareketin devamını sağlayabilmek için ekonomik özgürlüğe ihtiyaçları vardı. Çünkü evden dışarıya çıkmak ve diğer kadınlarla buluşabilmek için kendi paralarını kazanmaları gerekiyordu. Zaten tüm bu öğrendiklerinden sonra kocalarına bağımlı yaşamak, adamın para vermesini beklemek, aldıkları üç kuruşun da hesabını vermek istemiyorlardı. Zaten ev işçisi olarak gece gündüz çalışıyorlardı. Kendilerine verimli bir iki saat ayırmanın vakti gelmişti. Bu saatleri el becerilerini geliştirmeye ve yeni ürünler hazırlamaya ayırabilirlerdi. Sonra da bu yaptıklarını satarak para kazanacaklardı; bu sadece başlangıçtı. Fikirler şekillenmiş, birlikte olmaktan aldıkları güçle artık derneklerini kurmaya hazır hale gelmişlerdi.

Ve Örgütlendiler...

İsim: “Kadın El Emeğini Değerlendirme Derneği” kısaca ELDER

Amaç: Kadınların el becerilerini geliştirmeleri için eğitimler düzenlemek ve Pazar alanları oluşturmak. Bu eğitimler sayesinde kadınları bir araya getirmek.

Bilinç yükseltmek. Kadının İnsan Hakları eğitimlerine devam etmek.

Hedef: Kadın emeğini hem evde hem sokakta görünür kılmak. Politikalar üretmek hem merkezi hem de yerel yönetimleri olumlu kadın ayrımcılığı konusunda harekete geçirmek. Yasaların düzenlenmesinde baskı oluşturmak. Ve böylece her yerde KADINLAR VARDIR!!! ARTIK BİZİ GÖRMEZDEN GELEMEZSİNİZ! diyebilmek. Kadın Danışma Merkezi açmak ve kadına yönelik her türlü şiddeti konuşulur hale getirerek, dur diyebilmek. Kadın bakış açısının tüm kurum ve kuruluşlarda oluşması için çalışmak, lobi yapmak. İlk yıllarda hızlı bir şekilde hemen el beceri eğitimleri düzenlendi. Mum, batık, kitle bebek, seramik, takı, keçe, nakış... Kadınlar bu kurslar için evden çıkmaya başladı. Ailelerin, özellikle kocaların bu durumu kabullenmesi kolay olmadı. Çünkü anne, öğle yemeği hazırlamamıştı, evde de yoktu. Bu hep böyle mi devam edecekti? Alışkanlıkları, evin düzeni mahvolmuştu. Bu kadın nereye gidiyordu? Neden görevlerini aksatıyordu? Birçok kadın bu tepkilerle karşılaştı. Çünkü kimsenin alışık olmadığı yeni şeyler yapmaya başlamıştı. Üstelik para kazanmaya da başlayacaktı. Sözde evin reisinin bu durumu

kabullenmesi zaman aldı. Ama oldu. Çünkü kadın, kendini ailesine karşı nasıl ifade edeceğini artık öğrenmişti. Kendi isteklerini dile getirebiliyordu. "Artık kendim için bir şeyler yapmak istiyorum," diyebiliyordu. Okula giden çocuklarına, "Evde ben olmasam da kendi yemeğinizi hazırlayabilecek kadar büyüdünüz," diyerek, aslında taşımakta zorlandığı, kendi üzerine aldığı ve görev bildiği işleri, gerçek yapması gerekenlerin üzerine yavaş yavaş devrediyordu. "Eğer bir aile isek paylaşmamız gerek," diyordu.

İki Yıl Sonra...(2001-Mayıs)

Kadın : Ben gidiyorum.

Koca : Nereye?

Kadın : Derneğe. Bugün Kadın Danışma Merkezimizin açılışı var. Akşam haberlerde seyredersin artık.

Koca : Ooooooh iyi valla, dernek falan derken işleri bayağı ilerlettiniz. Haydi hayırlısı olsun. Akşam unutturma da bakalım haberlere.

Kadın : Tamam. Geç gelirim merak etme. Yemekler orada, ısıtır yeriniz.

Koca : Hallederiz, tamam, sen git. Bu koca iki yıl önce, evde yemeği önüne

konulmadığı zaman kükrüyordu. ELDER ve Kadın Danışma Merkezi, bugüne kadar Çanakkale’de birçok ilki gerçekleştirdi. Tüm yapılan çalışmalar, birbirine inanan, güvenen ve ortak çalışma bilinci taşıyan ev kadınlarının çabasıyla oldu. Yılmadılar, arkadaşlarının “Aman boş ver, size mi kaldı kadınların hakkını aramak?” sözlerine karşı dik durdular, kurumlar “Amazon musunuz siz?” dedi, aldırmadılar... Şimdi hayallerini ve hedeflerini yenileyerek yola devam ediyorlar. Teşekkürler “Kadının İnsan Hakları Eğitim Projesi”. Bizler kendimizi fark edenlerdeniz.

KADIN DAYANIŞMA VAKFI

Kadın Dayanışma Vakfı, resmi kuruluşunu Mayıs 1993'te tamamlamış olan bir sivil toplum örgütüdür. Vakfın kökeni 1987 yılında bir grup aktivist kadın tarafından oluşturulmuş olan "Kadın Tartışma Grubu" na dayanmaktadır. Kadın Dayanışma Vakfı, 1991 yılından bu yana, kadın dayanışması oluşturmak yoluyla, başta aileiçi şiddet olmak üzere, kadınlara yönelik her türlü şiddeti ortadan kaldırmak için mücadele eden ve Türkiye'nin ilk bağımsız kadın sığınağını açmış olan bir sivil toplum kuruluşudur. Vakıf, kamuoyuna ve medyaya yönelik çalışmaları ile kadının insan hakları konusunda baskı oluşturarak, kadına yönelik şiddetin meşruiyetini sona erdirmeye yönünde toplumsal değişime katkıda bulunmaktadır. Ayrıca çeşitli eğitim programlarıyla aile içinde kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda, Danışma Merkezine gelen kadınlara, Vakıf gönüllülerine ve meslek elemanlarına yönelik bilinç yükseltme çalışmaları yapmaktadır. Vakfın kadına yönelik şiddetle mücadelede iki temel amacı bulunmaktadır; birincisi, şiddete ve özellikle aileiçi şiddete maruz kalmış kadınlara danışmanlık ve sığınma hizmetleri sunmak ve onlara hayatlarını yeniden

kurma süreçlerinde destek vermektir. İkincisi ise lobicilik ve savunma faaliyetleri aracılığıyla kadına yönelik şiddetin bir insan hakkı ihlali olduğu konusunda kamuoyunda farkındalık yaratmak; hükümetlerin, ilgili yasaları yürürlüğe koyarak ve kadınlar için sunulan hizmetleri destekleyip finansman sağlayarak, kadınlara yönelik şiddetin ortadan kaldırılması konusundaki sorumluluklarını yerine getirmesi için mücadele etmektir.

Temel İlkelerimiz

*Bütün çalışmalarımızı ve bu çalışmalardaki yöntemlerimizi feminist bir bakış açısıyla belirleriz.

*Kararlarımızı hepimizin sürece dahil olmasını sağlayacak "konsensüs yöntemi" ile alırız.

*Şiddetsiz yöntemlerle çalışır ve herkesin kendini daha iyi ifade edebileceği yeni yöntemleri araştırırız.

*Seçilmiş resmî konum ve kurullarımız olsa da iç işleyişimizi ve diğer kurumlarla ilişkilerimizi yatay örgütlenme temelinde yürütürüz.

*Kaynaklarımızı kadınların kişisel gelişimini destekleme yönünde kullanmaya öncelik tanırız.

Yaptığımız Çalışmalar

1991- Kadın Danışma Merkezi

1993-1999 Bağımsız Kadın Sığınağı, (Türkiye’de açılan ilk bağımsız kadın sığınağı Altındağ Belediyesi’nin işbirliği ile açıldı.)

1994-1995 Kadının İnsan Hakları I: Kadınlar İçin Aileçi Şiddet Hakkında Eğitim Programı (Avrupa Komisyonu tarafından desteklendi.)

1995-1996 Kadının İnsan Hakları II: Kadınlar İçin Aileçi Şiddet Hakkında Eğitim Programı (Avrupa Komisyonu tarafından desteklendi.)

1998 Karakoldaki Dostumuz: Polis Görevlileri için Eğitim Programı

(KASAUM aracılığıyla UNDP tarafından desteklendi.)

1997-1999 Emek Mutfağı, (Vakıf’a malî kaynak yaratmak amacıyla açılan restoran)

(UNDP tarafından desteklendi.)

2001–2003 Kadın Danışma Merkezlerinin İyileştirilmesi ve Kadına Yönelik Aileçi Şiddet Konusunda Kadın Bilinecinin Arttırılması Eğitim Programı

(UNIFEM tarafından desteklendi.)

2003-2004 Bağımsız Kadın Sığınağı

(Yenimahalle Belediyesi’nin işbirliği ile açıldı.)

2003 Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Belediye-Kadın Kuruluşları İşbirliği: Deneyimler, Sorunlar, Çözümler Atölyesi

(Finlandiya Büyükelçiliği tarafından desteklendi.)

2004-2005 Aile İçi Şiddete İlişkin Kamunun Bilgilendirilmesi ve Yerel İşbirlikleri Geliştirme

(Avrupa Komisyonu tarafından desteklendi.)

2005- İnsan Ticareti Mağdurları Sığınağı

(Dışişleri Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Ankara Büyükşehir Belediyesi ve Uluslararası Göç Örgütü ile işbirliği halinde sürdürülmektedir.)

(SIDA tarafından ilk 10 aylık giderleri karşılandı.)

2007 Kadına Yönelik Şiddet Atölyesi

(KADAV, VAKAD ve MOVISIE işbirliği ile yapıldı.)

(Hollanda Büyükelçiliği tarafından desteklendi.)

2007 Kadın Danışma Merkezleri Ağı

ve Kadına Yönelik Şiddet Veri Tabanı Oluşturma

(Avrupa Komisyonu tarafından desteklendi.)

2007-İç Anadolu Bölgesi'nde Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Yerel İşbirlikleri Geliştirme

(Eskişehir, Kırıkkale, Nevşehir ve Çankırı illerinde sürdürülmektedir.)

(Avrupa Komisyonu tarafından desteklenmektedir.)

Aile içi şiddet mağdurları için Kadın Danışma Merkezi

Merkezimiz aile içinde şiddete maruz kalan kadınların telefonla veya şahsen gelerek başvurabileceği, başvuruları yargılamadan, yaşadığı şiddetin sorumlusu olarak görmeden dinlemeyi ilke edinmiş, kadınların bulunduğu bir adrestir.

Dayanışma anlayışı çerçevesinde, başvuran kadınlara ihtiyaç duydukları hukukî ve psikolojik danışmanlık desteğini verir ve sığınma, iş, sağlık gibi konularda gerekli yönlendirmeyi ücretsiz olarak yaparız.

Çalışma saatlerimiz hafta içi 10.00-18.00 arasındadır.

İnsan ticareti ile mücadele kapsamındaki çalışmalar

Vakfımız insan ticareti mağduru kadın ve çocuklara destek olmak amacıyla 2005 tarihinde bir sığınak açtı. Sığınacağımızın çalışmalarını Dışişleri Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı ile Uluslararası Göç Örgütü ve Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin işbirliği ile yürütmekteyiz. Sığınacağımızda kalan kadınlara kendi dillerinde tıbbî, hukukî ve psikolojik destek vermekteyiz. Mağdurların, yeniden mağdur olmalarını önlemek amacıyla kendi ülkelerinde faaliyet gösteren sivil toplum örgütlerinin yeniden entegrasyon programları hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlamaktayız.

Sığınak faaliyetlerinin yanı sıra, konu ile ilgili savunuculuk yapmakta, eğitimler vermekte ve konferans düzenlemek gibi çeşitli organizasyonlar yaparak insan ticareti ile mücadele kapsamındaki çalışmalarımızı sürdürmekteyiz.

Ne yapıyoruz?

* Kamuoyuna ve medyaya yönelik çalışmalarımız ile kadının insan hakları konusunda baskı oluşturarak, kadına yönelik şiddetin meşruiyetini sona erdirme yönünde toplumsal değişime katkıda bulunuyoruz.

* Aile içinde kadına yönelik şiddet ile mücadele konusunda, Danışma Merkez'imize gelen kadınlara, Vakıf gönüllülerine ve meslek çalışanlarına yönelik bilinç yükseltme çalışmaları yapıyoruz.

* Kadının insan haklarının geliştirilmesini sağlayacak yasal düzenlemelerin (TCK, Medeni Kanun vb.) yapılması ve bu yasaların hayata geçirilmesi amacıyla oluşturulan kadın platformlarında yer alıyoruz.

* Kadın Sığınakları ve Danışma Merkezleri Kurultayının katılımcısıyız.

* Avrupa Kadın Lobisi Türkiye Koordinasyonu Grubunda yer alıyoruz.

* CEDAW (Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi) çerçevesinde hazırlanan ülke raporlarının hazırlanma sürecinde sivil toplum örgütlerinin oluşturduğu Türkiye Yürütme Kurulu'nda yer alıyoruz.

* İçişleri Bakanlığı ile Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün imzaladığı protokol kapsamında, kadına yönelik şiddetle mücadelede etkililiği sağlamak amacıyla, 40 bin polisin eğitilmesine yönelik projede, "Kadına Yönelik Aileçi Şiddet ve Mağdura Yaklaşım" konularındaki eğitim programını hazırlıyor ve eğitici eğitimlerini veriyoruz.

* Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün yürüttüğü Kadına Yönelik Şiddet İzleme Kurulu üyesiyiz.

* İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'nün yürüttüğü Sığınaklar Projesi'nde kadın sığınağı işletilmesi konusundaki deneyimiz nedeniyle teknik danışmanlık yapıyoruz.

Yayınlarmız

1995 Aileçi Şiddete Karşı Somut Bir Adım: Ankara'nın Gecekondu Bölgelerinde Yaşayan Kadınlara Ortak bir Çalışma

1996 Ankara'nın Gecekondu Bölgelerinde Yaşayan Kadınlara Yönelik Aileçi Şiddet Üzerine Bir

Değerlendirme

1997 Orta ve Üst Sosyo-ekonomik Düzeydeki Ailelerde Kadına Yönelik Şiddet

2003 Şiddetle Mücadele Alanında Belediye-Kadın Kuruluşları İşbirliği: Deneyimler, Sorunlar, Çözümler

2005 Aile İçinde Kadına Yönelik Şiddet El Kitabı

2007 Aile İçinde Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Deneyimler Öncelikler İşbirlikleri Atölyesi

KADINLARLA DAYANIŞMA VAKFI (KADAV)

Kadınlarla Dayanışma Vakfı, 17 Ağustos 1999 Marmara depreminden sonra, Türkiye kadın hareketine mensup kadınlar tarafından kurulan ve depremden etkilenen kadınlara ve varsa çocuklarına yönelik mevcut ihtiyaçlar doğrultusunda destek olmak ve kadınları sosyal ve ekonomik olarak güçlendirecek araç ve olanakları yaratmayı amaçlayan bir kadın kuruluşudur. Faaliyetlerine kuruluş halinde bir vakıf olarak depremin hemen ardından başlayan KADAV, tüzel kişilik olarak Temmuz 2001 tarihinde tescil edilmiştir. Şimdiye kadarki süreçte deprem bölgesindeki kadınlara bir araya gelip, beraber güçlenebilecekleri çok amaçlı mekânlar oluşturarak destek olmakta olan KADAV, şu ana kadar “Kadın Çadırları”, prefabrik mekânlarda Gelir Getirici Atölyeler ve sosyal destek sunan Sosyal Merkez ve son olarak İzmit Köseköy’de Kasım 2004’den bu yana faaliyette olan Yeni Adım Kadın Eğitim ve Danışma Merkezi’ni inşa ederek faaliyete geçirmiştir. Çalışmalarına kalıcılık kazandırma ve kurumsallaşma yolunda ilerleyen KADAV, mevcut faaliyetlerini Kasım 2003’ten bu yana Kocaeli-Köseköy’de inşa ettiği “Yeni Adım Kadın Eğitim ve

Danışma Merkezi”nde sürdürmektedir. Kadınlara katılabilecekleri dershaneler, uygulamalı eğitim atölyeleri, kurslara ve etkinliklere katılanların çocukları için 20 çocuğun yararlanabileceği Gündüz Bakım Ünitesi, Kafeterya ve Mutfak, İdari ofisler, Kütüphane ve Bilgi-Belge Odası, Danışmanlık Odaları, Misafirhane, Kuaförlük ve Cilt Bakımı Kursu Ünitesi ve her türden sosyal, kültürel, sportif etkinliğin yapılabileceği, ayrı bir birim olarak inşa edilen, Çok Amaçlı Salon’a sahip olan Merkezimiz, Vakfa ait yaklaşık üç dönümlük arsa üzerinde iki buçuk kat olarak inşa edilmiştir ve 1600m²’lik kullanım alanına sahiptir. KADAV, amaç ve var olma gerekçesinden hareketle tüm faaliyetlerinde olduğu gibi, yürüttüğü veya yürüteceği mesleki kurslarda da katılan kadınların toplumsal cinsiyet rollerini değiştirebilmelerine katkı sağlayacak bir perspektif ve tutumla çalışmaya özellikle önem vermektedir.

KADAV-Yeni Adım Kadın Eğitim ve Danışma Merkezi;

- “4320 Sayılı Ailenin Korunması Yasası” ile ilgili düzenlenen kampanyalara katılmakta ve Kocaeli yerinde kadınları yasa konusunda bilgilendirme çalışmaları yapmaktadır.

- Sığınakların açılması ve işletilmesini kapsayan “İl Özel İdareleri ve Belediyeler Kanunu” ile ilgili olarak “Sığınaklar Çalışma Grubunda” yer almaktadır.

- Yeni Adım Danışma Merkezi Kocaeli Valiliği bünyesinde bulunan “İnsan Hakları Komisyonu” çalışmalarına katılmaktadır.

- Gölcük İlçe Kaymakamlığı’na oluşturulan Sivil Toplum Kuruluşları Eğitim platformunda yer alarak, Toplumsal Cinsiyet Duyarlılığını artırmak üzere verilmesi gereken eğitimleri üstlenmiştir.

- Yeni Adım Danışma Merkezi’nin danışmanlık desteği el ilanları, broşür ve afişlerle duyurulurken çeşitli sivil toplum kurumlarından da danışma merkezimize yönlendirmeler yapılmıştır. KADAV-Yeni Adım Kadın Eğitim ve Danışma Merkezi’nde uygulanan programlar şunlardır:

Meslek Kazandırıcı ve Bilgilendirici Eğitimler:Şubat 2004- Aralık 2006 tarihleri arasında; Meslek Kazandırıcı Program kapsamında Muhasebe, Türkçe, İş ve İnsan İlişkileri, İn-

gilizce, Büro Yönetimi Eğitimi Kursu, Perakende Satış Elemanlığı Kursu, Kuaförlük ve Cilt Bakım Kursu Refakatçi Eğitimi Kursu, İleri İngilizce, Bilgisayar Operatörlüğü;

Bilgilendirici Eğitim Programı kapsamında Çevre Sağlığı ve Gıda Hijyeni Kursu, Okuma-Yazma Kursu verilmiştir. Kurslardan toplam 375 kadın faydalanmıştır. Hindistan kadın örgütlerinden JAGORİ ve SANGAT tarafından Haziran 2006 15 gün süreyle verilen “Toplumsal Cinsiyet” atölye çalışmalarına ise çeşitli kadın kuruluşlarından 30 kadın katılarak sertifika almışlardır. Kadının İnsan Hakları Eğitimi de verilen diğer eğitimlerden biridir. Eğitim, kadınların Anayasal ve Yasal Haklarını bilmelerinin yanı sıra, var olan haklarını kullanabilmeleri için güçlenmelerine ve var olan özgüvenlerinin açığa çıkmasına katkı sağlamaktadır. Toplam 107 kadın bu eğitime katılarak sertifika almıştır.

İş ve İstihdama Hazırlama ve Yönlendirme Birimi:İhtiyaç sahibi kadınların istihdam alanlarına girmeleri için beceri ve kapasitelerine göre yönlendirilmeleri, bilgilendirilmeleri, özetle “kadınları

iş yaşamına hazırlama” konusunda gerekli koordinasyonu sağlamayı amaçlayan birim, 2005 Ocak ayı itibariyle çalışmalarına başlamıştır. Birim, “Kocaeli Kadın İşgücü İhtiyaç Analizi” ve “Kocaeli İli’nde Kadınların İşgücü ve İstihdama Katılım Sorunları” araştırmalarını yapmıştır. Mesleki-Beceri Kazandırma ve Bilgilendirici Eğitim kurslarından sertifika alan kadınlar İş ve İstihdama Hazırlama ve Yönlendirme Birimi aracılığı ile işe yerleştirilmeye başlamıştır. Şu ana kadar 18 kadın işe yerleştirilmiştir.

Şiddete Karşı Danışmanlık Destek Programı Başvuru Danışmanı, Hukuksal Danışmanlık ve Psikolojik Danışmanlık; telefonla ya da siteye gelerek şiddet gördükleri için destek isteyen kadınların başvurusunu alan Başvuru Danışmanı kadınları danışmanlara yönlendirmiştir. Yaklaşık 500 kadın Danışmanlık Destek programından faydalanmıştır. Son olarak İl İnsan Hakları Komisyonu’na (KADAV’ın talebi üzerine) Valilikçe davet edilen ve kadına yönelik şiddet ve kadın hakları ile ilgili sunum gerçekleştiren KADAV, İl İnsan Hakları Komisyonu bünyesinde

de Kadına Yönelik Şiddeti İzleme Komisyonu kurulmasını da sağlamıştır.

Gündüz Çocuk Bakım Birimi Faaliyetlere ve eğitimlere katılan kadınların 3-6 yaş grubu çocuklarının bakımının ve çocuklara yönelik faaliyetlerin yapıldığı birim. Dönem sonu çocuklara katıldığı etkinliklerde gösterdikleri çaba ve başarılar sonucu öğretmenleri tarafından sertifikaları verildi.

Seminer ve Söyleşiler:Yasal ve Anayasal Haklarımız, Kadının İnsan Hakları, Ekonomik Haklarımız, Aile İçi Şiddet ve 4320, Kadın ve Siyaset, Kendi İşini Kur ve Geliştir, İş Arama Becerileri, Kadınların İşgücüne ve İstihdama Katılımı, Afet ve Kadın, Cinselliğimiz ve Cinsel Haklarımız konulu seminer ve söyleşilere yaklaşık 3000 kadın katılmıştır.

Diğer Etkinlikler: Almanya’da bulunan DİSSENS adlı karma kurumla partner olunan okul öncesi “Toplumsal Cinsiyet Eğitimi” projesi kapsamında çalışmalar Ekim 2006 tarihinde başlamıştır. Proje, AB nin Leonardo toplumsal cinsiyet kapsamında bir proje. Temel olarak okul öncesinde toplumsal

cinsiyete duyarlı eğitmen yetiştirmek en genel hedef. Norveç, Litvanya, İspanya ve Türkiye partner ülkeler. Kadın emeği ve istihdam konulu ulusal çapta bir girişim oluşturulmasında aktif rol oynanmıştır. Nisan 2006 tarihinde yapılan toplantı ile KEİG kurulmuş ve sekretaryasını KADAV üstlenmiştir. Toplantıda 24 Şubat 2007 tarihinde bir konferans düzenlenmesi kararlaştırılmıştır. Kadınların toplumsal yaşama katılmaları sürecinde gerekli ve yeterli duygusal-psikolojik donanıma sahip olması da önemlidir. Kadınlara bu donanımı edindirmek için; sanatın yaratıcı, rehabilite edici, öz güveni geliştirici niteliklerinden yararlanmak ve etkinliklerle sürecin hızlanmasını sağlamak, kadının güçlenmesine katkı yapmak üzere, Sanat'la Eğitim-Rehabilitasyon Projeleri 1 Tiyatro-Drama "ANLATILAN BİZİM HİKAYEMİZDİR" projesi devam etmektedir. Hâlihazırda Merkez'de, Meslek Kazandırıcı Programlar, Bilgilendirici Eğitim Programları, İş ve İstihdama Hazırlama ve Yönlendirme Destek Programı ve Danışmanlık Destek Programı (Psikolojik Danışmanlık, Hukuk Danışmanlığı, Sağlık Danışmanlığı) sürdürülmektedir. İşbirliği

Yapılan Kurum ve Kuruluşlar Kocaeli Valiliği, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, İŞ-KUR, ABİGEM, ILO, TÜİK, Kocaeli İl İstihdam Kurulu, Kocaeli Meslek Oda ve Birlikleri, Kocaeli Barosu Kadın Komisyonu, İşveren ve İşçi Sendikaları, İzmit Halk Eğitim Merkezi, Kadın Sığınakları ve Danışma Merkezleri Kurultay Bileşenleri, Mor Çatı, Kagider, Kadının İnsan Hakları Projesi-Yeni Çözümler, Jagori-Hindistan, Afete Karşı Sivil Koordinasyon, Sosyal ve Kültürel Yaşamı Destekleme Derneği, Helsinki Yurttaşlar Derneği, Fon Veren Kuruluşlar KADAV, T.C. Başbakanlık Sosyal Riski Azaltma Programı'ndan ve Hollanda Konsolosluğu, ACT Hollanda, Cordaid, Kagider Kadın Fonu, Heinrich Böll ve Umcor'dan sağladığı kaynaklar ve yurtiçi-yurtdışı bireysel ve kurumsal bağışlarla çalışmalarını sürdürmektedir.

ŞAHMARAN KADIN DA(YA)NIŞMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

Adını folklorik bir figür olan Şahmaran'dan alan merkez, çalışmalarına Eylül 2001'de başladı.

Şahmaran, insan'oğlu' tarafından şiddete uğrayan yılanların kadın şahıdır. Şahmaran'ın simge olarak seçilmiş olması şiddete uğrayan tüm kadınlara bir vefa örneği ve tüm erkek egemen sisteme karşı bir başkaldırıdır.

Şahmaran bağımsız, feminist, hükümet dışı bir kadın kurumu olup, insan hakları ve kadının insan hakları alanında faaliyet gösteren bir kurumdur.

Şahmaran bağımsız kadın politikası izler, kadın dayanışmasını önemser, uygulamalar ve bağımsız kadın politikasını izleyen tüm kadın örgütleriyle dayanışır, ortak etkinliklerde bulunur. Şahmaran kendisine temel olarak iki çalışma alanı belirler;

- Şiddete maruz kalmış kadınlar için bir danışma ve destek merkezi olmak.
- Kadın politikası ve araştırmaları alanında etkinliklerde bulunmak.

Psikolojik Destek

Kadınların yaşadıklarından dolayı içinde buldukları korku, utanç ve

suçluluk duygularından sıyrılmalarını, yeniden, kendi seçimleriyle, yaşama yeni bir bakışla başlayabilmelerini ve sürdürebilmelerini amaçlar. Merkezimizde ihtiyacı ve talebi olan kadınlar -haftada iki gün- psikolojik terapi programına alınır.

Pedagog Desteği

Bu konuda çocuklara da özel bir program çerçevesinde -haftada bir- çocuk psikologu tarafından terapi verilmektedir.

Hukuki Destek

Şiddete uğramış kadınların pek çoğu aynı zamanda yasal olarak haklarını, nereye, nasıl başvuracaklarını, nereden, nasıl destek alacaklarını bilememektedirler. Bu durum onların yaşadıkları şiddet süresini uzatırken, buna karşı koyma gücünü de zayıflatmaktadır. Bu nedenle merkezimizde, şiddete uğrayan kadınlar avukatımız aracılığıyla bilgilendirilir ve yönlendirilirler.

Sosyal Destek

Şiddete uğrayan ve yalnız bırakılan, geleneksel erkek egemen kültür aracılığıyla yalnızlaştırılan, dışlanan kadınlara, toplum içerisinde ihtiyacı olan dayanışma gösterilir; ayakta kalma ve özgüvenlerini yeniden kazanma sürecinde gönüllülerimizce destek sunulur.

Kadın Araştırmaları

Kadın politikası ve araştırmaları alanında bağımsız kadın politikasının geliştirilmesi, kadın mücadelesinin güçlendirilmesi için çaba harcar. Bu konuda araştırmalar yapar, yayınlar, kadınların kendi yaptıkları bilimsel, kültürel, sanatsal çalışmalara katkıda bulunur; yayınların çevrilip yayınlanmasına, kadınlara ulaştırılmasına çaba harcar, ulusal ve uluslar arası alanda işbirliği yapar. bu anlamda merkezi-mizde bilinç yükseltme çalışmaları da yürütülmektedir. Merkezimiz haftanın beş günü (Cumartesi-Pazar hariç) 10 :00-17:00 arasında açıktır. Her türlü sorunuzda broşürde verilen telefon numarasından aranabilir. Merkezimiz sadece kadınlara açıktır.

Sadece şiddetin ve ayrımcılığın olmadığı bir dünya istiyoruz.

- 11-12 Ekim 2003 Kadına Yönelik Şiddet Ve Başa Çıkma Yöntemleri Sempozyumu

- 4320 Kampanyası, Kadın Kurultayları, Sığınaklar Çalışma Grubu ve çeşitli aktiviteler, paneller ve etkinliklere katılmaktayız.

- 2006 yılında Bültenimizin 2. sayısı, “Kadın Erkek Eşit midir?” adlı çocuk kitabı ve Sempozyum Kitabının basımını gerçekleştirdik.

VAN KADIN DERNEĞİ (VAKAD)

Van Kadın Derneği 2004 yılının Nisan ayında bağımsız ve feminist bir örgüt olarak 7 kadın tarafından kuruldu. Amaçlarımız:

- Ekonomik, sosyal, bireysel, toplumsal, bireysel, kültürel, yasal, politik konularda çalışmalar yapmak, bu anlamda kadınların güçlenmelerine katkıda bulunmak.
- Dayanışmak için gereken zemini oluşturmak.
- Kadınların her türlü platformda yaşam kalitesi ve seviyesinin yükseltilmesi için çalışmalar yapmak.
- Kadınların kent yönetimine katılıp karar alabilmesi, kent olanaklarından yararlanabilmesi, kent kültürünün ve kentlilik bilincinin geliştirilmesi ve kadınların sosyalleşmeleri için projeler üretmek.
- Kadın, toplum, aile, birey bilincini geliştirmek, kadınları insan hakları ve kadının insan hakları konularında bilinçlendirerek farkındalık yaratmak
- Kadına yönelik şiddetle mücadele etmektir.

İlkelerimiz:

- 1) Herhangi bir kişiye, kuruma ve siyasi ideolojiye bağlı olmamak,
- 2) Politikalarını ve aktivitelerini kendi iradesiyle almak, fon kuruluşlarının görüşlerini yansıtmamak,
- 3) Kararları tüm üyelerle ortak almak,
- 4) Hiyerarşi dayatmamak ve dayatılmasına karşı çıkmak,
- 5) Başvurularda asla yargılayıcı, yönlendirici olmamak,
- 6) İlkeler dahilinde işbirliklerine açık olmak

Projelerimiz

Kadın Danışma Merkezi: Dernek kurulduktan 4 ay sonra bir psikolog, bir sosyal hizmet uzmanı ve bir avukatın da içinde yer aldığı bir danışma merkezi açtık. 18 ay boyunca AB Türkiye Delegasyonu tarafından fonlanan danışma merkezimiz, şu an Mamacash tarafından fonlanarak etkinliklerine devam etmektedir.

Kesrevan el sanatları atölyesi: Global Fund For Women tarafından desteklenen el sanatları atölyemiz 1 yıldan fazla süre içinde özellikle kendine ve çocuk-

larına tek başına bakmak durumunda kalan 50 kadını istihdam etmeyi amaçlıyordu. 50 kadın porselen bebekler üzerine yöresel kadın kıyafetleri diktiler ve satıp para kazandılar böylece.

Kadın sığınağı: BMMYK ile ortak olarak yürüttüğümüz sığınağımız kuruluş aşamasında. Amerika Büyük Elçiliği tarafından fonlandı, rutin ihtiyaçları da Hollanda Büyükelçiliği tarafından desteklenmedir. 17 yataktan çok yakında 45 yatak kapasitesine geçecek olan sığınağımızdan faaliyete geçtiği 2006 Ekim ayından beri 17 kadın ve 28 çocuk faydalandı. Van Belediyesi yiyecek ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Sağlık sıkıntılarını gönüllü doktorlar aracılığıyla giderebilmekteyiz. Kadınlar rutin olarak haftada bir kere psikologla görüşme alıyorlar. Haftada bir gün mülteci kadınlar ve çocukları Türkçe okuma-yazma kursuna katılıyorlar. Sığınak sonrası ev ve iş bulmaları için yine Van Belediyesi Aile Danışma Merkezi ile kontak halindeyiz.

Toplumsal cinsiyete duyarlı çocuk bakıcılığı eğitimi projesi: Ülke içinde yerinden olmuş kişilerin yoğun olarak yaşadığı Bostaniçi Beldesi'nde 16-25 yaş arası genç kadınların istihdamını amaçlayan bu projemiz bir çocuk gelişimcisinin eğitmenliğinde yürümekte-

dir. Ayrıca kadının insan hakkı eğitimi programıyla da eğitim desteklenmektedir. Bu proje de Doğu Anadolu Kalkınma Programı tarafından desteklenmektedir.

4320 nolu ailenin korunmasına dair kanunun yaygınlaştırılması kampanyası projesi: Bu proje Women's World Day Of Prayer -German Committee tarafından fonlanmaktadır. Proje kapsamında en az 4000 kadına medeni haklar, anayasal haklar, şiddet ve şiddetle mücadelenin yolları, 4320 nolu ailenin korunmasına dair kanun ve ihlali durumunda yapılabilecekler hakkında bilgilendirme yapılacaktır. Daha yeni başlayan bu projede bilgilendirmeye önce 200 kadınla başlanacak. Bu ilk gruba katılan her kadın en az 20 kişilik birer grup açacaklar ve böylece en az 4000 kadın kampanyadan direkt faydalanmış olacak.

2007 etkinliklerimiz projesi: Sigrud Raising Trust adlı bir yardım kuruluşu 2007 yılı boyunca 2 adet kurum içi, 2 adet kurumlar arası atölye çalışmalarını, 8 Mart ve 25 Kasım organizasyonlarımızı ve 2 ayda bir kadın alanında uzman bir kolaylaştırıcı ile dernekte (özellikle şiddet başvurularını alan) üyelerimizin motivasyonunu arttırıcı süpervizyonlarımızı desteklemektedir.

Bu yolla hem kurumlararası hem de kurum içi iletişimin daha da güçlenmesi hedeflenmektedir.

Kadın İnsan Hakları Eğitim Programı (Kihep)

Van Kadın Derneği kadının insan hakları eğitimi programından sonra kişilerin kendi isteklerinden yola çıkarak kurulmuş bir dernektir. Bu açıdan KİHEP bizler için oldukça önemlidir. Kadının İnsan Hakları-Yeni Çözümler Vakfı'nın hazırlamış olduğu bu eğitim programının eğitici eğitimini almış 4 üyemiz düzenli olarak gruplar açmaktadır. Dernek üyelerinin bu eğitim programından geçmesi zorunludur. Eğitimler interaktif olup,16 hafta sürmektedir .

Kadının İnsan Hakları Eğitiminin amaçları ;

- İnsan, vatandaş ve kadın olarak haklarımızın neler olduğu konusunda bilinçlenmek,

- Yazılı yasalar da öngörülen haklarımızı, bunları nasıl kullanabileceğimizi ve eleştirebilmeyi öğrenmek,

- Sözlü yasalar olarak adlandırabileceğimiz, gelenek- görenekler ve günlük uygulamaların haklarımızı nasıl belirle-

diği, kısıtladığı ya da ihlal ettiği konusunda bilinçlenmek,

- Yazılı ya da sözlü, bu yasaları değişmez olmadıklarını kavramak, nasıl değiştirilebileceğini öğrenmek, bu amaçla eylemde bulunmak,

- Deneyimlerimizi birbirimizle paylaşarak, birbirimizden öğrenmeyi sağlamak; bu şekilde kendimiz ve kadınlar olarak ortak sorunlarımız hakkında bilinçlenmek; bu sorunlar karşısında direnç geliştirmek ve çözüm üretmek,

- Haklarımızı elde etmek için harekete geçmeye yönelik kişisel becerileri ve toplu yerel örgütlenme becerilerini geliştirmek,

- Grup çalışması yapmayı öğrenmektir.

Eğitimin konuları ise ;

- Kadının insan Hakları
- Anayasal Haklar ve Medeni Haklar
- Kadına Karşı Şiddet ve Aile İçi şiddet
- Şiddete Karşı Stratejiler
- Kadının Ekonomik Hakları
- İletişim

- Toplumsal Cinsiyet Rollerine Duyarlı Çocuk Eğitimi ve Çocuk Hakları
- Kadın ve Cinsellik
- Kadın ve Doğurganlık Hakları
- Kadın ve Siyaset • Feminizm ve Kadın Hareketi
- Kadın ve Örgütlenmesi

Yayınlarımız:

Kitap: Bir anket değerlendirme kitabıdır. “Yapacak çok işimiz var çünkü...” adıyla çıkardığımız kitap Türkçe ve İngilizce dillerinde basıldı. İçeriğinde Van ilinin merkez ilçesindeki 23 mahalleden toplam 776 kadının şiddeti algılama biçimlerine ilişkin soruların yanıtları ve değerlendirmemiz bulunmaktadır.

Dergi: “Mor Kalem” adında bir dergimiz var. İki ayda bir çıkarmayı düşündüğümüz bu dergiyi şu ana dek sadece 3 defa çıkarabildik. Halen sponsor aramaktayız.

Bülten: Danışma merkezi kurulduktan sonra her üç ayda bir bülten yayınlamaktayız. Bültenlerimiz Türkçe, Kürtçe ve İngilizce dillerinde basılmaktadır.

Broşür: Sürekli olarak basımını bilgileri güncelleyerek yaptığımız bir şiddet

broşürümüz var. İçeriğinde şiddetle karşılaşıldığında yapılması gerekenler ve gidilebilecek yerler bilgisi bulunmaktadır.

Afiş: Hemen her kurumda olduğu gibi biz de afiş gibi bir teknik donanıma sahibiz. Kadına yönelik ayrımcılığa ilişkin afişlerimiz var.

Nerede kimlerle dayanışma içindeyiz?

Van Kadın Derneği kurulduğundan beri Türkiye’deki diğer kadın örgütleriyle dayanışma içindedir. Kadın sığınakları kurultayı, Avrupa kadın lobisi, medya izleme grubu, yerel siyaset çalışma grubu, TCK kadın platformu, kadın emeği ve istihdamı girişimi gibi kadın örgütlerinin oluşturduğu platformlarda yer almaktayız. Yerelde de kadın örgütleriyle beraber Van TCK toplum bilgilendirme ağı, sivil toplum dayanışma kurulu, BMMYK-İnsan Hakları Derneği-Uluslararası Af Örgütü Van Girişim Grubu ile birlikte mültecilerin yerelde durumunun iyileştirilmesine ilişkin oluşturulan çalışma grubu, Çatak-Der’in “STKların güçlendirilmesi ve desteklenmesi projesi”nin hem hedef grubu hem de yürütme kurulu içindeyiz. Ayrıca UNFPA-yerel yönetimler-STKlar üçgeninde kadınların ve kız çocuklarına yönelik şiddetin önlenmesine

ilişkin yürütülen “Birleşmiş Milletler Ortak Programı”na, UNDP-yerel yönetimler-STKların ülke içinde yerinden edilmiş kişilere yönelik oluşturulan ortaklığa, Van Cumhuriyet Savcılığı’nın önderliğinde tüm devlet kurumlarının ve bazı sivil toplum kuruluşlarıyla meslek odalarının içinde yer aldığı, suçtan zarar görmüş ve cezaevinden çıkmış kişilere psiko-sosyal destek vermek için kurulmuş “Denetimli Serbestlik ile Kurulan Koruma Kurulu”na dahiliz.

Etkinliklerimizden kısa kısa....

Rutin olarak dernekte 5 kişi tam zamanlı olarak bulunmaktadır. Başvuruları yine bu beş kişi dönüşümlü olarak almaktadır. Günde yaklaşık 10 başvuru almaktayız. Hukuksal takip, intiharların izlenmesi ve raporlarının açılan davalara sunulması, adliyede Kürtçe konuşan kadınlara tercümanlık yapılması, psikolojik destek verilmesi, hizmetlere erişimin kolaylaştırılması olağan olarak yaptıklarımız. Dernekte üç üyemiz yerel gazetelerde kadına yönelik ayrımcılığın görünür olması için kendi köşelerinde yazılar yazmaktadırlar. Yine iki üyemiz yerel radyolarda düzenli programlar yapmaktadırlar. Yine üç üyemiz uçan süpürgecinin yerel muhabirlerindendir. Ve çok yakında bir üyemiz Kaos gl dergisinin yerel muhabir ağına

girmiş olacak. 2005 yılı boyunca yerel bir kanalda “Kadın ve Hayat” isimli bir program yürüttük. Bir üyemiz belediye meclisi üyesi olduğu için kadınların kent yaşamına aktif katılımına ilişkin öneriler sunduk. Halen belediye meclis toplantılarını izlemekteyiz. 3 yıl içinde kadınlara sağlıktan hukuğa kadar çok çeşitli konularda seminerler, eğitimler, paneller organize ettik. “Tam Teşekküllü Aile Mahkemesi İstiyoruz” başlığıyla 3000 kişinin imza attığı bir kampanya organize ettik.içinde bulunduğumuz kurulların hemen hiçbir toplantısını kaçırmadık. Cedaw Komitesi’nin 2004 yılında New York’ta yapılan oturumuna katılarak Kürt kadınların öznel sorunlarına ilişkin bir rapor sunduk. Çevre il ve ilçelerdeki kadın kurumlarını davet ederek kadınlar yararına kullanılabilir mekanizmalara ilişkin bilgi ve deneyim paylaşımlarında bulunduk. Van Kapalı M Tipi Cezaevi’nde bulunan kadın ve erkek tutuklu ve hükümlülerle cezaevi personeline kadın hakları,şiddet, namus cinayetleri konusunda eğitim organize ettik. Cafelerde kadına yönelik ayrımcılığa ilişkin söyleşiler organize ettik. Şu an Ağrı,Bitlis ve Hakkari’de kadın insan hakları eğitimi programı için gruplar ve kadın danışma merkezi kurmak için çalışmalar yapmaktayız.

YAŞAMEVİ KADIN DAYANIŞMA DERNEĞİ (ŞANLIURFA)

Derneğimiz 30 Nisan 2004'te kuruldu.

Derneğin Amacı: Kadının toplumdaki eşitsizliğini gidermek sosyal, hukuksal, ekonomik, sağlık, kültürel vb. yaşamın her alanında aktif rol almasını sağlamaktır.

Derneğin Misyonu: Kadın bilincini yükseltmek bu amaçla kadının kendi öz iradesini açığa çıkarıp birey olarak kendini rahatça ifade edebilmesini sağlayacak bir ortam sunmaktır.

Urfa'da yaşanan kadın hak ihlallerinin en üst boyutta olması bölgenin halen feodal yapının kurallarıyla yönetilmesi, toplumsal yapılanmada önemli ve belirleyici olması, kadının yaşam olanaklarını oldukça zorlamaktadır, kadın yaşamı geleceği hakkında irade sahibi olmasını engellemektedir. Urfa kadın olmaktan kaynaklı birçok problemin kıskacında boğuşmakta kadın ölümleri ya da töre adına işlenen namus cinayetleriyle bolca anılmaktadır. Yaşam alanı daraltılmış kadın adeta kaderine terk edilmiş bir durumdadır.

Biz dernek olarak işte bu noktada kadını sahiplenme kadının problemlerine

çözüm üretme noktasında kadın dayanışmasını yaygınlaştırma misyonu üstlenmiştir.

Üye sayısı:109

Derneğin Yönetimi: 7 kişilik asil yönetim ve 7 kişilik yedek yönetim toplam 14 kişi aktif olarak çalışmakta aktif çalışanlardan 2 kişi avukat 2 kişi öğretmen 1 Eczacı, 1 muhasebeci, 1 psikolog, 2 kişi esnaf ve 5 kişi ev kadını olmak üzere karma bir yapıdan oluşmaktadır, çalışanlar gönüllülük temelinde çalışmaya katılmaktadır.

Derneğin Faaliyetleri:

Hukuksal Danışmanlık: Şiddete uğrayan ensest, taciz ve tecavüze uğrayan boşanmak zorunda kalan nafaka talebi olana kadınlara ücretsiz hukuksal danışmanlık veriyoruz.2 yılda 75 başvuru olmuş mahkemeleri yakından takip edilmekte Eğitim Seminerleri: Kadın bilincini artırmak bilgi ve deneyimlerini paylaşmak, sorunlarına yaklaşımını ve kadın cinsine toplumsal bakış değiştirebilmek kadın sağlığı konusunda bilgilendirmek için eğitim seminerleri düzenlemek.

Kitap Okuma: Kütüphanemiz tüm kadınlara açıktır. Ayrıca bir kadın kütüphanesi ve kadın arşivi oluşturma

çabasındayız. Okuma ve tartışma günlerimiz sürmektedir.

İş Danışmanlığı: 2 yılda 60 kadın başvurmuş 20 kadına iş bulunmuş Psikolojik Danışmanlık Faaliyetleriyle 1 yılda 200 kadına ulaşılmış 30 kadının yaşamında bir dönüşüm sağlanmış 4 kadın sığınma evine gönderilmiş 20 kadına iş bulunmuş 2 kadının başarılı kız çocuklarına burs bulunup okumaları sağlanmıştır.

Mahalle Çalışması: Mahallerde Çalışma grupları grup önderleri oluşturma çalışması var Mahalle Çalışmalarında Toplumsal Cinsiyet eğitimleri sonucunda yaşamın yeniden sorgulanmasını ve yaşadığı sorunu adlandırma da yardımcı olmaya çalışıyoruz. Ayrıca alanda sorun tespiti öncelikli sorunların tespit çalışması var.

Kagider'den Aldığımız Fonla Yürüttüğümüz Yaşam Evini Güçlendirme Projesinin Sonuçları:

Proje uygulanmaya başlandığı tarihten bu yana toplam 200 kadın psikolojik danışmanlık hizmetinden yararlanmak üzere başvurmuş. Hukuki Danışmanlık için, 25 kişi başvurmuş ve hukuki yardım talebinde bulunmuştur. 30 kişi de iş başvurusunda bulunmuştur. Derneğimizde bir yılda ay 15 eğitim

semineri düzenlenmiş ve toplam 214 kadın katılmıştır. Dernek olarak yaşadığımız en büyük zorluk bize başvuran ve oldukça mağdur edilen kadınlara kalacak yer bulamam ayışımız. Belediye ile bu yönlü görüşmelerimiz devam etmektedir. Derneğimiz çalışmalarının daha çok yaygınlaşması için birtakım projeler hazırlanmakta; özellikle istihdam projeleri üzerine çalışmalar yürütülmektedir.

Yaptığımız Projeler

Kagidere sunduğumuz Psikolojik Eğitim ve Destek evi projesi

İkinci projemiz Kadın İstidama yönelik İngiltere Büyükelçiliğine sunduğumuz Biber Atölyesi projesi

Urfa'da Kadının Durumu

Dernek çalışmasını yürütürken karşılaştığımız en büyük sorunlardan biri kadının kendine güveni olmadığı gibi kadın çalışmalarına da güveni yoktu. Urfa'da tabandan örgütlenen kadın eklenli çalışmaların az ve yetersiz olması, kadın hak ve ihlallerinin en yoğun yaşandığı bir bölge olması açısından oldukça düşündürücüdür. Bölgede kadın sorunlarının tartışıldığı ve çözümler üretildiği bir adres bulunmaması, sorunları çözümsüz bırakmakta; töre

cinayetleri, aile meclisi yargılamaları ya da intihar vakaları olarak karşımıza çıkmaktadır. Kadın ölümlerini araştırmak istediğimizde hiçbir veri ve arşivin olmadığını gördük. Bölge, geleneksel aile yapısından dolayı adeta kapalı kutu gibidir. Emniyet kayıtlarında birçok kadın ölümü “hırsız gelip öldürdü” gibi komik bir o kadar da acı kayıtlarla doludur. Kadının bölgede çaresiz ve sahipsiz bir konumda olması, biz bölgede yaşayan kadınlar olarak sorunları asgari düzeyde de olsa sahiplenme ve çözüme ulaştırma gerekliliği doğurdu.

Urfa kadınının durumu kamuoyuna yansıyan haliyle bile insanın içini acıtan ve kendi içinde çıkış noktası olmayan haberlerle doludur. Bunlar töre cinayetleri, cezalandırmalar, aşiretçi yapının korunmasından kaynaklı aile meclislerinin yargılama biçimleri olarak karşımıza çıkıyor. Farklı bir yerden bakınca bunların hala olması hem insanı şaşırtıyor hem de arayışa itiyor. Kadının çaresizliği, problemlerini çözme noktasındaki bilinçsizliği durumu içinden çıkılmaz bir hale sokuyor. Kız çocuklarının okuma-yazma oranı ülke genelinde % 46 iken bölge genelinde % 31 dir. Bu oranın Türkiye standartlarının altında olması gelenekçi aile yapısını ve aşiretçi feodal değer yargı-

larının oldukça önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Evlilik biçimleri bu tabloyu daha da netleştiriyor. Kır genelinde halen başlık parası uygulaması % 70, berdel % 49 akraba evliliği % 24 oranında fikri sorulan % 46 kendisi karar verenlerin oranı % 12 ‘dir. Şanlıurfa’da halen yazılı yasalardan önce sözlü yasalar işlerliğini korumaktadır. Dini nikahın kadına yaşattığı olumsuz koşullardan kaynaklı, kadının hiçbir hak iddia etmeden gitmek zorunda kalması kadını oldukça mağdur etmektedir Ş.Urfa’da kadın, dört duvar arasına sıkıştırılmış, yetenekleri köreltilmiş, aşiretin koyduğu kuralara karşı çıkmayan ve emirlere itaat eden kölece bir yaşamı kabullenmek zorunda bırakılmıştır.

Sorun Analizi

Urfa’da yapılan evlilik biçimlerine bakacak olursak kadının durumu net olarak karşımıza çıkmaktadır. Beşik kertmesi, berdel, kuma olarak verilme, kan ya da borç bedeli olarak verilme, başlık parasıyla verilme, görücü usulü evlilik şekillerinde kesinlikle kadının iradesi dikkate alınmıyor sadece aile meclislerinin kararı uygulanıyor. Geleneksel aile yapısının kadın tarafından içselleştirilmesi kadının gelişmesini, eğitilmesini oldukça zorlaştırmaktadır.

2000 yılında Ş.Urfa' da kadın nüfusunun % 52'si okur-yazar iken erkeklerde % 82.2'ye ulaşmaktadır. Kadınlar sosyal yaşam içerisinde adeta yok gibiler. Toplumsal yapılanmanın en küçük birimi aile olduğuna göre sağlıklı oluşan aile ilişkileri yaşamı daha da zor ve çekilmez bir hale getiriyor. En basit biyolojik bir durumun sonucu bile kadının suçuymuş gibi baskı aracına dönüştürülebiliyor. Erkek çocuğu olmayan birçok kadın üzerine kuma getirilmesine razı oluyor. Dini nikâhın bölgede halen yaygınlığını korumasından kaynaklı birçok kadın kocasının insafına (insafsızlığına) bırakılmış durumda. Küçük yaşta başlık karşılığı verilen kızlar, küçük yaşta anne oldukları için sağlıklı bir nesil yetiştirememekte ve anne ölümlerinin yaşanmasını beraberinde getirmektedir. Kadın kendisi ve çocuğuyla ilgili en sıradan sağlık bilgisine bile sahip değil.

Sağlık alanındaki hayati göstergeler incelendiğinde Şanlıurfa'da kadının doğurganlık hızı ülke genelinde 2000 yılı kayıtlarına göre 2.65 iken Ş.Urfa'da 4.83 olduğu görülmektedir. Nüfusun ekonomik imkânlardan bağımsız seyir izlemesi son derece tehlikeli boyutta sağlıklı nüfus artışıyla beraber Türkiye ortalamalarının üzerinde anne

ve bebek ölümlerine yola açmaktadır. Cinsiyete göre iktisadi olarak faal nüfus 1990 verilerine göre toplam ücretli çalışan kadın 7.0, işveren kadın 0.1, kendi hesabına çalışan 5.8, ücretsiz aile işçisi 87.1'dir. Bu tablo kadının sosyo-ekonomik yaşam içerisinde kadının durumunu daha net ortaya çıkarıyor.

Bölgede töre cinayetleri sıkça yaşanmaktadır. Aile içi şiddet en üst boyutlarda yaşandığı halde kadının sığınabileceği ya da güvenebileceği bir adres bulunmamaktadır. Kurum bu ihtiyacı asgari düzeyde karşılama iddiasındadır.

Coğrafi Konum

Şanlıurfa Dicle-Fırat kollarının çıktığı yerden başlar. Buralar yüksek dağlar, platolar ve ovaların oluşturduğu Yukarı Mezopotamya'dır. Son bilimsel araştırmalar hayvanların ilk evcilleşen türlerine bu coğrafyada rastlandığını göstermektedir. Ekilen bitki türleriyle evcilleştirilen hayvanlar açısından buralar zengin bir kültür oluşturmaktadır. İklim doğal sulama özelliğine sahiptir. Her köşede büyük ırmak kollarından başka pınar gözenekleri bulunmaktadır. Yağmurla birlikte sulama olanakları bitki ve yerleşim olanaklarıyla birleşince ideal bir durum ortaya çıkmak-

tadır. Bölge iklim özellikleri nedeniyle tahıl ambarı durumundadır. Harran ovası GAP projesiyle birlikte sulama olanaklarının gelişmesine ve ikinci bir ürün olan pamuk, sebze, mısır, ayçiçeği gibi bitkilerin yetişmesine olanak sağlamıştır. Urfa'nın nüfusu 2000 yılı kayıtlarına göre 1.443.422 dir. Bölgede yaşayan halklar; Türkmenler, Araplar, Kürtler, Ermeni ve Süryaniler'dir. Bölgede yaşayan mezhepler daha çok Hanefi ve Sünniler ve kısmen Alevilerdir. Bölgenin bu renkli nüfusu kültürün çeşitliliğini ve zenginliğini de beraberinde getirmektedir. Geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. İklimi karasaldır. Bitki örtüsü bozkırdır. Ş.Urfa tepelik bir su kenarında kurulmaktadır. Halil Rahman Gölü bu kaynaktan oluşmaktadır.

Tüzük Özeti

Derneğin Amacı Kadının toplumdaki eşitsizliğini gidermek sosyal hukuksal, ekonomik sağlık kültürel vb yaşamın her alanında aktif rol almasını sağlamak.

Derneğin Yapacağı işler

1- Kadının sosyal kültürel hukuksal bilincini geliştirmeye yönelik

a) Kadın hakları

b) Kadına uygulanan Şiddet

c) Ataerkil sistem ve buna alternatif kadın bakışı

2- Kültürel yozlaşma, bu yozlaşmada kadın cinsinin aşağılanması ve kullanılması önünde engel olma mücadelesi vermek kadının öz potansiyelini açığa çıkarmak. Bu amaçları gerçekleştirmek için lokanta, el işi tezgâhları. Çamaşırhane, cafe vb işletmeler açmak

3- Eğitim merkezleri açarak kadınlara okuma yazma meslek edinme el becerileri kursları vererek kadını her açıdan yetkinleştirmek

4- Kadını konu alan sinema tiyatro vb kültürel ve sanatsal faaliyetleri araştırarak açığa çıkarmak ve arşivlemek Türkiye de dünyada kadını konu alan yazı kitap resim fotoğraf gazete dergi vb görsel arşivin zengin olduğu bir kadın kütüphanesi oluşturmak.

5- Her türlü şiddete karşı sığınma evleri vb kurumları açmak veya açılmasını desteklemek

6- Şiddetin egemenliğini ortadan kaldırmak için kamuoyunu bilinçlen derici her türlü çalışmayı yapmak.

lar zengin bir kültür oluşturmaktadır. İklim doğal sulama özelliğine sahiptir. Her köşede büyük ırmak kollarından başka pınar gözenekleri bulunmaktadır. Yağmurla birlikte sulama olanakları bitki ve yerleşim olanaklarıyla birleşince ideal bir durum ortaya çıkmaktadır. Bölge iklim özellikleri nedeniyle tahıl ambarı durumundadır. Harran ovası GAP projesiyle birlikte sulama olanaklarının gelişmesine ve ikinci bir ürün olan pamuk, sebze, mısır, ayçiçeği gibi bitkilerin yetişmesine olanak sağlamıştır. Urfa'nın nüfusu 2000 yılı kayıtlarına göre 1.443.422 dir. Bölgede yaşayan halklar; Türkmenler, Araplar, Kürtler, Ermeni ve Süryaniler'dir. Bölgede yaşayan mezhepler daha çok Hanefi ve Sünniler ve kısmen Alevilerdir. Bölgenin bu renkli nüfusu kültürün çeşitliliğini ve zenginliğini de beraberinde getirmektedir. Geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. İklimi karasaldır. Bitki örtüsü bozkırdır. Ş.Urfa tepelik bir su kenarında kurulmaktadır. Halil Rahman Gölü bu kaynaktan oluşmaktadır.

Tüzük Özeti

Derneğin Amacı Kadının toplumdaki eşitsizliğini gidermek sosyal hukuksal, ekonomik sağlık kültürel vb yaşamın her alanında aktif rol almasını sağlamak.

Derneğin Yapacağı işler

1- Kadının sosyal kültürel hukuksal bilincini geliştirmeye yönelik

a) Kadın hakları

b) Kadına uygulanan Şiddet

c) Ataerkil sistem ve buna alternatif kadın bakışı

2- Kültürel yozlaşma, bu yozlaşmada kadın cinsinin aşağılanması ve kullanılması önünde engel olma mücadelesi vermek kadının öz potansiyelini açığa çıkarmak. Bu amaçları gerçekleştirmek için lokanta, el işi tezgâhları. Çamaşırhane, cafe vb işletmeler açmak

3- Eğitim merkezleri açarak kadınlara okuma yazma meslek edinme el becerileri kursları vererek kadını her açıdan yetkinleştirmek

4- Kadını konu alan sinema tiyatro vb kültürel ve sanatsal faaliyetleri araştırarak açığa çıkarmak ve arşivlemek Türkiye de dünyada kadını konu alan yazı kitap resim fotoğraf gazete dergi vb görsel arşivin zengin olduğu bir kadın kütüphanesi oluşturmak.

5- Her türlü şiddete karşı sığınma evleri vb kurumları açmak veya açılmasını desteklemek

6- Şiddetin egemenliğini ortadan kaldırmak için kamuoyunu bilinçlen derici her türlü çalışmayı yapmak.

6. Kadın Danışma Merkezleri Listesi

Adana, Akdam Kadın Danışma Merkezi ve Sığınmaevi- 0 322 352 42 13

Adana, Evkad Ev Hanımları Kalkındırma ve Dayanışma Derneği

0 322 233 46 04

Adıyaman, Kamer – 0 416 213 42 21

Ağrı, Ararat Kadın Kültür ve Day. Dern- 0 537 939 72 43

Ankara Kadın Dayanışma Vakfı- 0 312 430 40 05

Antalya Kadın Danışma ve Dayanışma Merkezi – 0 242 248 07 66

Ardahan Kamer Kadın Danışma Merkezi-

Aydın Söke Kadın Danışma Merkezi – 0 256 512 33 44

Bartın, Bartın Kadın Dayanışma Derneği- 0 378 227 02 04

Batman Kamer– 0 488 213 96 77

Batman Selis Kadın Danışma Merkezi- 0 488 221 05 24

Bingöl Kamer – 0 426 214 50 01

Bursa Günyüzü Kadın Kooperatifi – 0 224 223 87 14
Çanakkale Kadın El Emeğini Değerlendirme Vakfı – 0 286 217 06 03
Çanakkale Küçükkuyu Kadın Danışma Merkezi- 0 286 752 68 63- 217 18 20
Diyarbakır Selis Danışma Merkezi – 0 412 224 77 28
Diyarbakır Epi-dem Kadın Eğitim ve Danışma Merkezi- 0 412 223 51 20
Diyarbakır Kamer – 0 412 228 10 53
Diyarbakır Dikasum – 0 412 228 56 84
Diyarbakır Bağlar Belediyesi Kadın Danışma Merkezi- 0 412 251 93 16
Düzce Belediyesi Kadın Danışma Merkezi- 0 380 525 00 97
Elazığ, Kamer – 0424 218 93 59
Erzincan, Kamer Kadın Danışma Merkezi
Erzurum, Kamer Kadın Danışma Merkezi
Gaziantep, Kamer Kadın Danışma Merkezi
Hakkari Kamer – 0 438 211 00 07
Hatay, Amargi Kadın Kooperatifi- 0 555 210 16 31
İğdır, Kamer Kadın Danışma Merkezi
İstanbul, Amargi – 0 212 533 27 95
İstanbul, Mor Çatı – 0 212 292 52 31
İstanbul, Şahmaran – 0 216 573 74 33
İstanbul, Gökkuşluğu Kadın Derneği- 0 212 244 83 00
İstanbul, Kadıköy Bld. Kadın Konukevi- 0 216 345 49 88- 414 38 61
İstanbul, K.Çekmece Bld. Kadın Konuk Evi- 0 212 411 06 48
İzmir, EKDAV – 0 232 446 32 23
İzmir, Kadın Dayanışma Derneği- 0 232 482 10 77
İzmir, YG21 Aileiçi Şiddet Çalışma Grubu- 0 232 388 11 03

İzmir, Karşıyaka Bld. Kadın Sorunları Danışma Merkezi

0 232 330 58 18- 368 22 74

İzmir, Aliağa Bld. Kadın Sorunları Danışma Dayanışma Merkezi

0 232 616 19 80 -616 19 24

İzmir, Çiğili Bld.Kadın Sorunları Danışma Dayanışma Merkezi-

0 232 329 07 34

İzmir, Gaziemir Bld. Kadın Sorunları Danışma Merkezi- 0 232 252 56 57

İzmir, Bornova Bld. Kadın Sorunları Danışma Merkezi- 0 232 461 47 94

Kars, Kamer – 0 474 212 80 59

Kilis, Kamer Kadın Danışma Merkezi

Kocaeli, Kadav Köseköy Yeni Adım Eğitim ve Kültür Sitesi- 0 262 373 58 43

Kocaeli, Gölcük Bld. Kadın Konukevi- 0 262 413 34 56

Malatya- Kamer – 0 505 641 59 54

Mardin, Kamer – 0 482 212 23 53

Mardin, KADMER Kızıltepe – 0 482 312 53 31

Mersin, Bağımsız Kadın Derneği – 0 324 336 50 92

Mersin, Tarsus Bld. Kadın Danışma Merkezi ve Sığınmaevi- 0 324 614 72 22

Şanlıurfa, Kamer – 0 414 313 95 56

Şanlıurfa, Yaşamevi – 0 414 315 17 25

Şırnak, Kamer Kadın Danışma Merkezi

Tunceli, Kamer Kadın Danışma Merkezi

Van, Kadın Derneği – 0 432 214 90 15

Van, Yaka- Koop.- 0 432 215 94 33- 0 432 215 94 34

Lined writing area with 28 horizontal lines.

